

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina II

Broj 28

Tuzla, 03.09.1994

Cijena 1 DEM

3 KUNE

Washington, gdje su od strane Clintona i vjerojatno Sv. Oca privedeni Tuđman i Izetbegović (Granić i Silajđić) na informativne razgovore prije nego što su objeručke prihvatili ugovor o Federaciji a možda i o konfederaciji, mnoge je natjerao na ekvilibristiku podobnu onoj u plesu na ledu.

Drastični zaokret u politici koji je trebalo izvršiti relativno je dobro izveden jer su oni koji su trebali izvoditi salto i pol uglavnom bili dobro pripremljeni za tu plesačku figuru dok su bili članovi jedine partije. Pošto su prihvatili činjenicu da ono što potpisuju jeste nešto što je jedino logično i jedino moguće, uz to i

jedino ispravno, proglasili su Federaciju kontinuitetom njihovog dotadašnjeg jedino ispravnog rada. Medjutim, gdje god ide kontinuitet a ne ide Federacija ima problema. Po kontinuitetu ima jedna vojska - u Federaciji dvije. U jednu vojsku idu svi narodi i narodnosti - u federativnu Hrvati u jednu, Muslimani u drugu, a narodnosti gdje hoće. U međuvremenu, dok se ne konstituiraju Federacija, svatko se drži svoga kontinuiteta prije ulaska u nju. Takav je kontinuitet grubo mobiliziranje što većeg broja Hrvata u Armiju da bi postali ili ljiljani ili bjegunci. Uplašeni narod bježi, a tko se jednom odmakne od kuće, više se u nju ne

može vratiti. Pošto je naša vojska u ofanzivnoj defanzivi uzvraćanja na ofanzivu četnika, Hrvati imaju dobre šanse da postanu šehidi. U Zenici u jedno hrvatsko naselje smjestili su muđzahedine. Oni su neobično obučeni, neobično se friziraju, nose neobično oružje, barem u ambijentu gdje su smješteni - u Hrvatski dom u hrvatskom naselju. Takvi kakvi su kada ratuju mora da su strašni, ali kada teroriziraju hrvatski narod onda su atraktivni i opasni. Odlično su sredstvo poluprisilnog etničkog čišćenja.

Dogovor da se Hrvati Tuzle mobiliziraju u 108. HVO brigadu postoji, ali se Hrvati koji se odupiru prisil-

noj mobilizaciji u redove Armije BiH i dalje zatvaraju. A Tuzla je prva veležupanija, prvi kanton u Federaciji. Svi čestitaju, svi se raduju dolasku Federacije ali ona se malo primjećuje. Okrug je i zvanično postao kantokrug. Na konstituirajućoj sjednici bilo je radno i svečano. Da nije bilo muftije i gvardijana, bio bi čisti komunizam. Inače ustavni zakon kantona po kome će se veležupanija vladati i ponašati nije Ustav kantona, pa primjedbe opozicije na njega se ne odnose. Ustavni zakon je kobajagi Ustav, a Ustav će biti donesen kasnije. Kanton je dakle ustavno zakonit ali nije ustavan.

A.Lj.

Konstituiranje Tuzlansko-podrinjske veležupanije

Tužba Ustavnom sudu

Na konstituirajućoj sjednici Tuzlansko-podrinjskog kantona dogodio se nedemokratski čin jedinstven u historiji države i prava. Ustav, kao najviši pravni akt Kantona donesen je na način kojim se grubo krši Vašingtonski sporazum, Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, i ozbiljno vrijeđaju ljudska prava i slobode, i to u atmosferi aplaudiranja, galame i dobacivanja od strane za to specijalno dovedenih i zaduženih pojedinaca.

Ovo piše na početku saopćenja za javnost udružene opozicije Tuzlansko-podrinjske veležupanije, koje je novinarima dostavljeno drugi dan nakon održavanja inkriminirane sjednice.

Tema dana u Tuzli je konstituirajuća sjednica Veležupanije, prva te vrste u bh. Federaciji, koja treba biti uzor za druge, u Zenici, srednjoj Bosni, Hercegovini, Posavini. A kako je krenulo u Tuzli ne daj Bože da se igdje ponovi, jer takve temelje zaista ne treba polagati državi Bosni i Hercegovini. Kuća će se onda zidati ukrivo, i srušit će se brzo.

Udružena opozicija u Tuzli u svojoj "tužbi" navodi da o prijedlogu Ustavnog zakona Veležupanije (a trebao je biti Ustav), nije vođena prethodna rasprava. Znači na konstituirajuću sjednicu dostavljen je mačak u vreći. Ako zastupnici nisu znali o čemu se radi, što je tek se građanima. Sve što nije uspio "zamotati" u nezgrapne odredbe Ustavnog zakona, priređivač je (Predsjedništvo Okruga Tuzla) smjestio u Poslovnik o radu Skupštine. A riječ je o funkcijama tajnika Skupštine, i predsjednika Veležupanije. A i taj Poslovnik zastupnici nisu uopće dobili, ili im je tutnut u šake na samoj sjednici. Tako je o tajniku glasovano tajno, a o predsjedniku javno, aklamacijom, kako bi svi zastupnici nominirani iz stranaka morali poštovati disciplinu, i glasati "za".

A nešto najgrublje dogodilo se prilikom verifikacije mandata zastupnicima. Nezakonito ih je verificirano 15, a zna se što to znači u glasačkom stroju od 74 zastupnika. Znači to da ni predsjednik Veležupanije nije dobio prostu većinu glasova. Trebalo bi sve ponoviti. Nekome je trebalo da pravi lakrdiju od Skupštine Okruga, a tvrdi se da su to sve smislili tamošnji pravници i nalickane tajnice u Okrugu. Netko je tamo procijenio da se bitka neće moći dobiti bez pravnih i diplomatskih trikova, a nas upravo čudi da su "iskusni" zastupnici opozicije tako lako prevedeni žedni preko vode.

Ako je ovako "lahko" donesen Ustav Veležupanije, što će biti s ostalim propisima.

M. B.

OSLOBAĐANJE ZATVORENIKA U SARAJEVU

Zagreb - Sarajevo (MKCK), 18. 08. 1994.

Dana 17. kolovoza, 27. zatvorenika je oslobođeno na mostu "Bratstvo-jedinstvo" u Sarajevu (13 od strane vladinih snaga i 14 od strane bosanskih Srba). Ova operacija je realizirana pod pokroviteljstvom Međunarodnog komiteta Crvenog križa (MKCK) i uz logističku podršku UNPROFOR-a.

U nekoliko sporazuma zaključenih u zadnje dvije godine, strane su izrazile spremnost da unilateralno i bezuvjetno oslobode sve zatvorenike. Nedavno su, potpisujući Ženevski sporazum od 8. lipnja, strane pokazale novu spremnost da nastave sa takvim procesom.

Usprkos naporima MKCK i UN-a, do danas je oslobođeno svega 31 zatvorenik koga su držali Srbi i 19 zatvorenika koje su držale snage bosanske Vlade, i to u četiri odvojene operacije nakon potpisivanja sporazuma od 8. lipnja, naime 15. lipnja, 8. srpnja, 27. srpnja i 17. kolovoza.

MKCK ponovo apelira na strane da ispune svoje obveze oslobađanjem preostalih oko 1000 zatvorenika na obje strane.

Kada će, ili da li će tuzlanski Hrvati imati ikad sreće da im se vrati njihova nepravredno oduzeta baština. U ovom ratu svatko ponešto dobiva: netko bolji stan, netko vilu Matildu, netko zgradu "Preporoda".

Hrvati su nekad imali najljepši dom u gradu, ali u zaletu socijalističke preobrazbe moradoše ga predati drugima i to kao "poklon".

Budući da su u Tuzli na vlasti sinovi onih koji su nam sve ovo i oduzeli, uzalud smo se već četiri godine trudili dobiti ono što je naše i na našem.

A o povratku imovine nitko od službenih vlasti i ne misli. Zanimljivo je napomenuti da se ovaj problem sasvim drukčije tretira u sredinama gdje su na vlasti tzv. nacionalne stranke, kao npr. u Zenici i Sarajevu. Tamo je na isti način oduzeta imovina, sada vraćena. Pa kad je u jeku sukoba u srednjoj Bosni Armija BiH pokušala opet privremeno uzeti Napretkov dom u Zenici, uz blagu intervenciju nekih ljudi na Vladu BiH, to nije ostvareno. Ovih dana je u tom Domu održana desetodnevna manifestacija pod nazivom "Dani hrvatske kulture u Zenici".

Eto poštovani Hrvati, tako postupaju oni koji vam se ovih dana zaklinju na javnim skupovima i medijima, kako će, ako se vi zbog nepravdi spakirate, i oni s vama spakirati i otići.

Vratite nam Dom, pa ćemo vam barem donekle vjerovati.

A. Lj.

Izaslanik predsjednika Tuđmana u Tuzli

U petak 19. kolovoza posjetio je slobodno brčansko područje i Hrvate u Tuzli, izaslanik predsjednika Tuđmana i poznati organizator nadaleko čuvene humanitarne akcije "Bijeli put za srednju Bosnu i Bosnu Srebrenu", gosp. dr. Slobodan Lang.

U razgovoru sa predstavnicima hrvatskog naroda posebna pozornost je posvećena socijalnim i političkim pitanjima koja bi omogućila opstanak Hrvata na ovim prostorima.

Dr. Lang je obećao potpunu potporu u ostvarivanju svih dobro pripremljenih programa koji bi bili garancija za opstanak i dostojan život u ovoj sredini.

Posebno se razgovoralo o mogućoj suradnji hrvatskog gospodarstva i pojedinih područja koja imaju kompatibilnu privredu, privredi ovog kraja. U tom smislu bi trebalo započeti uspostavljati i političko-kulturne odnose s pojedinim gradovima u Hrvatskoj, kao npr. s Rijekom i slično.

Prema tome, umnogu će ovisiti o našoj organiziranosti ovdje, kako bi nas slične sredine u Hrvatskoj i šire mogle ozbiljno prihvatiti. I zato treba nastaviti započete procese oko stvaranja vlastitih organizacionih oblika, koji će nam ovo omogućiti.

U ovom putu je naglašeno da Hrvatska ozbiljno drži do sporazuma s Bošnjacima i da ne želi nikakvo preseljavanje bilo kojeg stanovništva, pa će u tom duhu pomagati Hrvate i ostalo pučanstvo ovog kraja.

P.M.

Tko tolerira samovolju pojedinaca u uniformi, koji uništavaju tuđe zdravlje, gaze dostojanstvo i ljudska prava?

Samovolja policajca Željka

Vojni organi moraju već jednom odlučno stati ukraj pojedincima u svojim redovima, koji iz njima znanih razloga, dovode u opasnost živote pritvorenika, gazeći njihovo dostojanstvo, kršeći osnovna ljudska prava, kao što je pravo na medicinsku pomoć. Neki posljednji primjeri, govore da je ljudsko dostojanstvo uistinu nepoznata kategorija.

Neke izuzetno ružne scene zbivale su se u tuzlanskim selima proteklih dana, i ma koliko se to sve moglo staviti pod već otrcanu frazu - rat je, nešto od toga valja javno iznijeti, ako ni zbog čega drugoga, ono da se uputi javni apel, da se slične stvari što je moguće efikasnije spriječe.

Nema naime, nikakvih sigurnosno-političkih razloga da devetorica civilnih policajaca opkole kuću, i odvedu bilo koga ispred uplakane djece, a da prije toga nije dobio nikakav službeni poziv. Srozavanje dostojanstva pojedinaca, na razinu kriminalaca, težak je udarac za svakoga tko se nade u toj situaciji, bez ikakve krivice. Nažalost, dešavalo se, a o tome se tek usput samo šaputalo, a mnogo toga što se dešavalo ne služi na čast policijskom ni vojnom pozivu.

Koji su razlozi odvođenja u pritvor nekoga tko je tek izašao iz bolnice, zbog naglo pogoršanog zdravlja, izazvanog bahatošću u samovoljom pojedinaca u vojnoj uniformi. Medicinska dokumentacija, potpisi i pečati eminentnih tuzlanskih specijalista o zdravstvenom stanju, koje je uzgred i spolja vidljivo, gotovo da ne znače ništa, pa čak ni nalaz Vojno-ljekarske komisije. Ono što u suštini predstavlja kršenje jednog od osnovnih ljudskih prava, od kojeg nisu izuzeti ni pritvorenici, jeste onemogućavanje ljekarske intervencije i samog liječenja, prisiljavanje na teški rad u stanju koje ne omogućava čak ni spavanje.

Pravo na medicinsku pomoć ne uskraćuje se ni kriminalcima, ni klasičnim ratnim zarobljenicima, pa nije jasno zbog čega se takvo nešto čini nekome od koga se traži da založi život za

dobrobit svih. U takvom beznađu, nedavno se našao i jedan od pripadnika nekadašnje 115. brigade "Zrinski", koji je dobio batine u pritvoru Tetima, i zato što usljed krajnje lošeg zdravstvenog stanja, nije mogao da jede. Batine su opravdane time, što neimenovani pritvorenik u takvom stanju nije mogao da radi teške poslove što

su mu naređivani. Čemu je i kome sve to trebalo, čak i uz saznanje da je bivši pripadnik 115. brigade zbog zdravstvenih razloga demobiliziran i iz te formacije. Umjesto liječničke pomoći, uslijedile su batine vojnog policajca po imenu Željko, koji je jedan od zapovjednika smjene u pritvoru Tetima, u sastavu Druge tuzlanske slavne

brigade.

Onemogućavanje liječenja bolesnog, prisiljavanje na teške poslove u takvom stanju, predstavljaju grubo kršenje ljudskih prava, ugrožavanje zdravlja, gaženje osnovnog ljudskog osjećanja kao što je dostojanstvo svakog pojedinca. Odnos policajca, prema pritvoreniku, pogotovo ne bi smio biti pogoršan zbog prethodnog angažmana u redovima 115. brigade "Zrinski", kao što je svoju alergiju na ovu brigadu fizički dokazivao policajac Željko. Vojni organi bi već jednom morali stati ukraj ovakvim pojavama, odnosno onima koji ih izazivaju, kako bi zaštitili ljudsko dostojanstvo ugroženo bahatošću pojedinaca u uniformi. Takvi blate uniformu, penicama po bolesnima, prijateljima i vrijedanjima. Željko i slični, morali bi znati, da to što čine, predstavlja zločin, a uniforma pripadnika Armije BiH, takvo nešto, ipak ne trpi.

SVETI OTAC IVAN PAVAO II. DOLAZI U BOSNU I HERCEGOVINU I HRVATSKU

NAJDRAŽI NAŠ

GOST

Papin posjet Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj je od izuzetnog povijesnog događaja za naš narod. Sveti Otac dolazi kao poglavar Katoličke Crkve, čije je poslanje služiti Bogu i čovjeku. Dolazi kao "anđeo mira". U okviru svog pastoralnog putovanja posjetit će Sarajevo i Zagreb. Posjetom Zagrebu uveličat će devetstoljetni jubilej Zagrebačke biskupije.

Posjet Svetog Oca Ivana Pavla II. bit će prvi iz plejade Petrovih nasljednika, koji posjećuju naše zemlje i drugi papa koji je stupio na hrvatsko tlo (papa Aleksandar III. posjetio je Zadar 1177. godine).

Papa je rimski biskup i time nasljednik apostola Petra, prvog rimskog biskupa. Kao što je Petar bio na čelu Apostolskog zbora i prve Crkve, tako se i papa nalazi na čelu Biskupskog zbora i sveopće Crkve. Papa je Kristov namjesnik. On je vidljiv znak i temelj jedinstva Božjeg naroda. Kao vrhovni poglavar Crkve, on je pozvan da joj "predsjeda u ljubavi", te da bude znak njezina okupljanja u snazi Kristova Duha. Katolička

Crkva u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini bila je uvijek u zajedništvu sa sveopćom Katoličkom Crkvom. Znak tog zajedništva posebno je bila trajna i uska povezanost s Papom, rimskim biskupom i prvim među biskupima sveopće Crkve. Naša vjernost papi bila je i ostaje znak da želimo biti vjerni Crkvi kakvu je Isus Krist htio.

Dolazak Svetog Oca, vrijeme je VELIKOG TRENUTKA, koji bi kao takav trebao ostati zabilježen u kolektivnom pamćenju svih nas. Naš narod s neizmjernom zahvalnošću pamtit će napore, prosvjede i molitve Svetoga Oca koje je uložio da se Hrvatska i Bosna i Hercegovina, ugrožene u svom opstanku, uključe u punoj suverenosti u zajedništvo slobodnog svijeta. Ivan Pavao II. spada u red velikana koji su obilježili naše stoljeće svojom očinskom ljubavlju, jednostavnošću i pravednošću koja, među ostalim, i čini ljude velikanima.

DOBRO DOŠAO, SVETI OČE!

Pripremio: J. N.

INTERVIEW: Mariofil Ljubić, predsjednik Skupštine Federacije BiH

ZALAŽEM SE ZA FEDERACIJU

Na Federaciju gledam kao na jedan okvir u kojem će Hrvati i Muslimani živjeti ravnopravno. Na kanton ne gledam kao na mini državu gdje će većina vladati manjinom. Većina će se ponašati prema manjini prema pravu i sa uvažavanjem. Općina, pak, ne bi trebala biti neki geto u koji će biti zatvorena manjina, već jedna lokalna jedinica uprave u kojoj ljudi mogu zadovoljavati svoje osnovne potrebe i prava.

HG - Dvije stvari su u žiži interesa hrvatskog puka. Mnogo se govori o Federaciji i suživotu dok se radi na tome da što više Hrvata napusti Bosnu, a malo se čini da se oni koji su je napustili vrate. Najefikasnije sredstvo čišćenja Hrvata u sadašnjem trenutku je agresivna mobilizacija. Gdje je general Roso, gdje su naši čelnici Federacije da urede odnose.

Ljubić - Na teritoriji Bosne i Hercegovine za sada postoje dvije vojske Hrvatsko vijeće obrane i Armija Bosne i Hercegovine. Obje vojske djeluju i treba da djeluju u skladu sa Ustavom. To djelovanje je olakšano formiranjem zajedničkog zapovjedništva, koje koordinira dvije vojske u jednoj državi. To je veoma osjetljiva situacija, ali nitko nema pravo spriječiti mobilizaciju jer je obrana zemlje pravo i obveza građana, ali u ovom trenutku Hrvati se mogu mobilizirati samo u HVO, dok se ne uspostavi neki drugi način organiziranja vojske kako bi se izbjegle nesuglasice. Ovo pitanje će riješiti gosp. Prlić, ministar obrane u čijoj nadležnosti je mobilizacija. Sve dok se ne formira jedna federalna vojska, da bi se spriječili nesporazumi, Hrvate treba mobilizirati u postrojbe HVO-a.

HG - Izgleda da sada postoji interregnum u kojem ona strana, koja od ranije ima vlast i komandu, želi uzeti sve što se

Nitko nema pravo spriječiti mobilizaciju jer je obrana zemlje pravo i obveza građana, ali u ovom trenutku Hrvati se mogu mobilizirati samo u HVO, dok se ne uspostavi neki drugi način organiziranja vojske kako bi se izbjegle nesuglasice. Ovo pitanje će riješiti gosp. Prlić, ministar obrane u čijoj nadležnosti je mobilizacija. Sve dok se ne formira jedna federalna vojska, da bi se spriječili nesporazumi, Hrvate treba mobilizirati u postrojbe HVO-a.

uzeti može prije nego se konstituiraju Federacija.

Ljubić -Ja tvrdim da na razini Federacije ne postoji takva atmosfera. Takve stvari se očigledno dešavaju na lokalnoj razini. Problem je da se još ne vodi dovoljno računa o ljudima koji su u jednom području u manjini. Odnos većine i manjine, iako je na ovim prostorima bolji nego na drugim, još nije adekvatan slovu Ustava Federacije.

HG - Vi ste jedan od nekoliko Hrvata, vrhovnika Federacije koji su stigli u Tuzlu. Svi nam pružaju, barem verbalnu, podršku. Međutim, nemamo konstituciju, nemamo uređ gdje bi se čovjek obratio kada protivu njega djeluju protivustavno. Gospodin Prlić je daleko kad dođe vojna policija na kućni prag. Imamo ministre i doministre, ali još nemamo ministarstva. Interregnum suviše dugo traje.

Ljubić - Naši funkcionari moraju imati vezu na terenu i pomagati pravilno vršenje vlasti. Svi općinski sekretarijati obrane su pod izravnom nadležnosti Ministarstva obrane sa gosp. Prlićem na čelu. Mora se priznati da svi nisu ušli ozbiljno u rad u Federaciji. Funcije se teško prihvaćaju. Sada bi trebalo oko 400 Hrvata na istaknutim funkcijama u Federaciji. U školstvu, zdravstvu, gospodarstvu. Ali ljudi se teško prihvaćaju funkcija.

HG - Neizbježno pitanje ljudima iz Federacije je povratak izbjeglica. Možete li nam reći nešto konkretno i operativno o tome problemu.

Ljubić - Na prošlom zasjedanju, Skupština je zadužila Vladu da pripremi operativni plan povratka izbjeglica na prostore Federacije. Jedan od temeljnih uvjeta za funkcioniranje Federacije jeste uređivanje toga pitanja. Napraviti ćemo globalni plan, ali tražit ćemo i definiranje pojedinosti i na globalnoj i na lokalnoj razini. Na lokalnoj razini se ovi problemi najviše eksponiraju, i tamo je odluke najteže provesti. Okvirna rješenja postoje, ali lokalna razina će pokazati izvodivost naših nakana. Za Hrvate ne bi trebalo biti dilema. Treba se vratiti kući. Mnogi od njih idu iz ekonomskih razloga. Bez primanja, bez perspektiva i nade da će biti bolje.

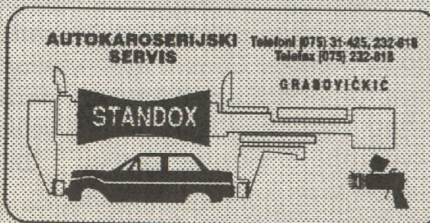
HG - Kako vi u ovome kontekstu razumijete riječ reciprocitet. Ona se često koristi u svezi sa izbjeglicama i njihovim povratkom kući.

Ljubić - Za mene nema dilema. Ja kao Hrvat bi bio prvi koji bi se vratio i pokazao onim ljudima koji su otišli ili su protjerani da je velika patriotska gesta vratiti se svome domu. Preko naših ljudi u Federaciji, preko našeg kluba, radim da se uspostavi dogovorena Federacija i Ustav. Treba Federaciju konstituirati

P.P. AUTOKAROSERJSKI SERVIS

Grabovlčkić

75000 TUZLA Crno Blato br.121

tako da ravnopravnost naroda koji u nju ulaze bude njihov interes. Što se tiče reciprociteta, trebalo bi da se radi o reciprocitetu dobrih ideja i dobrih rješenja, a ne reciprocitetu broja ljudi.

HG - Kakvi su vaši dojmovi o Hrvatima koje ste ovdje u Tuzli sreli. Primijetili ste njihova velika očekivanja od naše matice, Republike Hrvatske.

Ljubić - Hrvati su konačno dobili svoju državu i na to moramo biti ponosni i sretni. Hrvati u Bosni ne bi trebali biti nimalo hendikepirani što ne žive na teritoriji hrvatske države. Onoliko koliko je to čvrsta i stabilna država toliko je ona jamstvo prava i slobode svakom svome državljaninu ma gdje on živio. U konkretnim stvarima, Hrvati iz Bosne i Hercegovine trebaju se više oslanjati i više tražiti od Hrvatske. Hrvatska danas ima puno svojih problema pa se lako pomisli da zaboravlja na nas ovdje. Ali, to nije tako. Ovih dana sam putovao i posjećivao naše ljude u Zenici, Kaknju, Kraljevoj Sutjesci. Bio sam u Brčkom. Danas ću u Živinice. Hoću da vidim kako se našim ljudima može konkretno pomoći da ostanu i opstanu tamo gdje jesu i gdje su bili. Bez stvarne, konkretne pomoći u svim vidovima života: zdravstvu, školstvu, gospodarstvu. Sve to u ovim tragičnim uvjetima rata.

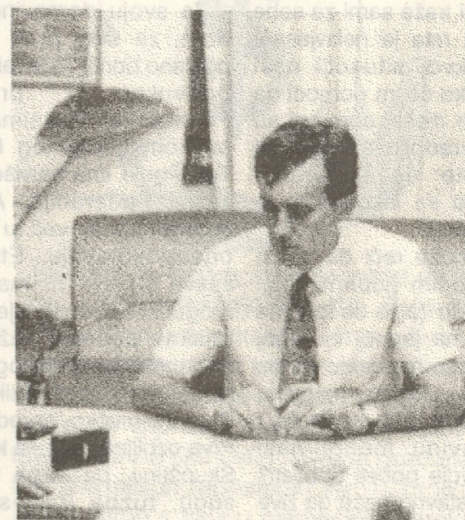
HG - Magična riječ koju izgovaraju Hrvati u Tuzli jeste "općina". Što se prema vašem mišljenju može postići konstituiranjem općine sa Hrvatima u većini, u okviru muslimanskog kantona?

Ljubić - Na Federaciju gledam kao na jedan okvir u kojem će Hrvati i Muslimani živjeti ravnopravno. Na kanton ne gledam kao na mini državu gdje će većina vladati manjinom. Većina će se ponašati prema manjini prema pravu i sa uvažavanjem. Općina, pak, ne bi trebala biti neki geto u koji će biti zatvorena manjina, već jedna lokalna jedinica uprave u kojoj ljudi mogu zadovoljavati svoje osnovne potrebe i prava. U općini bi ljudi trebali imati svoju školu da im djeca uče ono što oni žele. U Beču je prihvaćeno formiranje novih općina u tome smislu. O ovome je već razgovarano na razini stranaka i bit će donijet zakon. I Hrvati i Muslimani su izrazili potrebu za formiranjem općina u drugačijim okvirima od onih koje su ranije stvarane često nelogičnom podjelom ljudi i terena.

HG - Ovdje postoje Muslimani sa pogledom na istok i oni sa pogledom na zapad. Hrvatima je imanentno gledati na zapad. Kuda su okrenuti Muslimani koji participiraju u vlasti Federacije?

Ljubić - Od 1990. sam u organima vlasti i suradujem sa Muslimanima. Oni su u velikoj većini za koncept Federacije i Konfederacije, jer smatraju da su u interesu muslimanskog bošnjačkog stanovništva. Ipak, bez uspostavljanja potpuno ravnopravnog odnosa medju Hrvatima i Bošnjacima u Bosni, teško će

Od 1990. sam u organima vlasti i suradujem sa Muslimanima. Oni su u velikoj većini za koncept Federacije i Konfederacije, jer smatraju da su u interesu muslimanskog bošnjačkog stanovništva. Ipak, bez uspostavljanja potpuno ravnopravnog odnosa medju Hrvatima i Bošnjacima u Bosni, teško će doći do normalizacije života, a kamo li do Federacije. Mi Hrvati se ne trebamo plašiti ni federacije ni konfederacije a Muslimani koji sa mnom suraduju isto žele da ovaj proces uspije. A radi se o ljudima koji donose odluke i od puta kojim smo pošli nema odstupanja. Ja osobno ne vidim drugog rješenja, i stoga se zdušno zalažem za Federaciju.

doći do normalizacije života, a kamo li do Federacije. Mi Hrvati se ne trebamo plašiti ni federacije ni konfederacije a Muslimani koji sa mnom suraduju isto žele da ovaj proces uspije. A radi se o ljudima koji donose odluke i od puta kojim smo pošli nema odstupanja. Ja osobno ne vidim drugog rješenja, i stoga se zdušno zalažem za Federaciju.

HG - Vaše mišljenje o Hrvatima u Tuzli.

Ljubić - Uglavnom sam kontaktirao sa ljudima iz Stranke. Mogu reći da su to ljudi koji realno razmišljaju, koji planiraju

ostati tu gdje su, i bez obzira na probleme i poneke nesporazume ne osjećaju se hendikepirani. Oni osjećaju Tuzlu kao svoju teritoriju. Oni ne daju nikome za pravo da više od njih voli domovinu, Bosnu i Hercegovinu. Mi Hrvati iz Hercegovine trebamo uvažavati posebnosti Hrvata iz Bosne, jer su oni naučili na drukčiji način života. Oni žive sa drugim narodom i ponašaju se na svoj poseban način, ali oni su dobri Hrvati.

HG - Govorite za HG br.28. Jeste li ga čitali?

Ljubić - Više puta sam imao priliku čitati vaš list. To je dobar list.

HG - Hoćeteli nešto napisati za HG?

Ljubić - Sa zadovoljstvom.

Aždajić Ljubomir

Tuzlu posjetili predstavnici Hrvata iz Zenice

Nakon potpisivanja Washingtonskog sporazuma, iseljavanje Hrvata je intenzivirano. U posjetu tuzlanskim političkim, gospodarstvenim i vjerskim funkcionarima došla je delegacija hrvatskih čelnika iz Zenice. Goste je dočekao i ugostio Općinski odbor HDZ-a i u širem razgovoru dotaknuta su sva pitanja koja muče Hrvate u Federaciji. Gosti su bili osobito zadovoljni razgovorom s našim timom gospodarstvenika okupljenim u poduzeću DOO SOLI. Pero Cvitanović, Misilo Željko i Bučac Zlatko, bili su impresionirani postignućima tuzlanskih gospodarstvenika, i u Zenicu odlaze sa značajnim novim saznanjima.

Zvonko Vujičkić je razgovarao o problemima odgoja i, osobito, o pitanju jezika. Ivo Jerković je predstavljao humanitarnu udruhu OGNJIŠTE, a Medugorac Vlatko je sa predstavnicima tuzlanske Hrvatske mladeži izmijenio iskustva o radu sa omladinom. Gospodin Josip Pojavnik, predsjednik HDZ-a Zenica, koji je ranije dao iscrpan intervju HG-u, o uvjetima života Hrvata u Tuzli, nije bio optimist. Iz Zenice odlazi više Hrvata nakon konstituiranja Federacije nego ranije. Mnogi se mobiliziraju u HVO u Busovači. Hrvatski narod najviše unesepokojuje neka vjerska sekta koju zovu mudahedini. Smješteni su u Hrvatski dom u Podbrežju, naselju gdje je ostao najveći broj Hrvata. Ponašaju se kabadahijski i siju zort i ujdurmu. S njima hrvatskom puku nema rahatluka. Zato su ih i turili u Hrvatski dom.

A. Lj.

Rat i manipulacije

I općina, zašto ne

Rat je i na djelu su svakovrsne manipulacije. Manipulira se i Hrvatima a ministar Alispahić je u Tuzli rekao da se te pojave istražuju, kako se ne bi narušavala sigurnosna situacija

Prilikom nedavnog boravka u Tuzli skupine ministara Vlade Republike i Federacije Bosne i Hercegovine bilo je dosta riječi o odlasku Hrvata, ustvari pokretu Hrvata s ovih prostora prema teritorijama koje kontrolira HVO. Ministar za izbjeglice Muharem Cero je kazao da su u Tuzli prisutne četiri vrste migracija. Prva je etničko čišćenje (teritorij Semberije), druga je pokret Hrvata prema teritorijama koje kontrolira HVO, treća očekivani povratak prognanika i izbjeglica u državu BiH, ili s jedne teritorije na drugu unutar BiH, i četvrta pomjeranje prioriteta skupina, odnosno priprema za povratak najpotrebnijih stručnih kadrova.

U razgovoru s čelnicima općine Tuzla, kojem je prisustvovao i premijer dr. Haris Silajdžić, ministar za unutarnje poslove Bakir Alispahić je potvrdio da na tuzlanskom području ima narušavanja sigurnosne situacije zbog pokreta Hrvata, i da su prisutne pojave manipuliranja Hrvatima. To organi MUP-a i CSB-a Tuzla istražuju i nastoje ih spriječiti. Ministar Alispahić je rekao da slijede i politički potezi koji će to pokušati preduprijeti.

Povoda da se o tome nešto više kaže ima dosta. Svakovrsne manipulacije su u ovim vremenima moguće, a najčešće su tu one koje se mogu podvesti pod nazivnik - profiterstvo. Političko ili finansijsko. Očevici smo da se na tržnici nude i prodaju vize za odlazak u Hrvatsku, i dalje, a pojedinci na tome lijepo zarađuju. Pošto se u pravcu Hercegovine, Jadrana i Zapada kreću sve kategorije stanovništva, na svima se može i profitirati. Lokalna javna glasila često objave informaciju da tamo neki autoprijevoznik na sebe uzima obvezu, uz kamericu markica, da nekome osigura tranzitnu ili ulaznu vizu kroz Hrvatsku. A dalje kako znate i umijete.

To da imamo one četiri vrste

migracija na tuzlanskoj slobodnoj teritoriji nije nikakvo čudo, nego za svaku od njih ima i dosta opravdanih, ali i neopravdanih uzroka. Oni koji su pojni obveznici bježe od vojne obveze, od rata. Oni koji nemaju od čega da žive, i s malim su izgledima da nešto zarade u pretvorbi društvene u državnu, odnosno privatnu imovinu, koji su bitisali na državnim jaslama a firme su propale, ili će propasti, bježe u potrazi za poslom. Oni koji imaju djecu za studije traže fakultet gdje će studirati. Brinu se i oni koji imaju djecu za osnovno i srednje obrazovanje. Sve te brige jednako more svakog građanina, brižnog roditelja, a ne samo Hrvate, i ljudi traže sami za sebe izlaz jer kraj rata je neizvjesan. Traže u takvoj situaciji naši sugrađani i tko će im pomoći da neki problem riješe, spremni su prodati najvrednije što u kući imaju, samo da im netko pomogne da se iskobeljaju iz kaotične situacije.

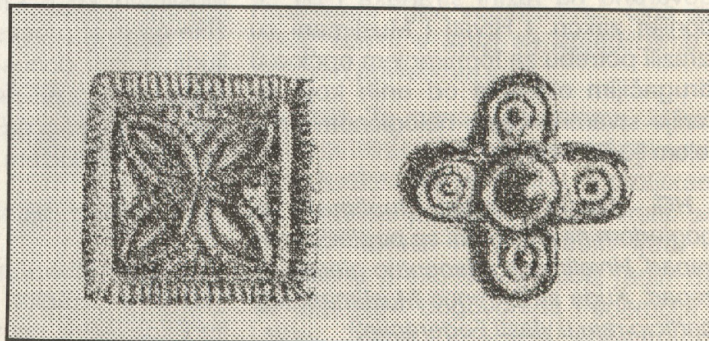
Da li se može reći da netko manipulira onim ljudima, koji tamo gdje odu (a to se izgleda brzo riješi i na jednoj i drugoj strani) vrlo brzo reguliraju status umirovljenika, i dobiju mirovinu od 200 do 300 DM. Kada će i kakvu mirovinu mnogi naši sugrađani ovdje početi dobijati? Mnogi jednostavno neće da žive od sadake humanitarnih organizacija. One pod okriljem UN-a se povlače, a ubacuju se vladine i nevladine, koje će davati dobre pakete uz određene koncesije.

Dobro je poznato da mnogi Tuzlaci, opet svakovrsno nacionalno obojeni, imaju kuće i kućerine na moru, i po vrlim planinama. Takvi odlaze da spasu nešto od te imovine, ali i da se tamo, u drugoj zemlji možda za duže, pa i trajno, nastane. I oni izlaze i granicu prelaze kako znaju i umiju, a najčešće i masno potplate. Koja je to vrsta

manipulacije, i je li uopće manipulacija. A neboderi, sela, sokaci, kvartovi se i na taj način prazne, i to je kanal odliva i vojnih i drugih (radnih) obveznika. Rampe su postavljene na sve strane, ali nema te rampe ispod koje se bar netko ne može provući. Odlaze oni koji ne bi trebali da idu (nije riječ samo o Hrvatima, iako su neka sela već podobro ostarila, jer su ostali samo stari i najmlađi) jer su pozvani da i brane ovu domovinu, i da stvaraju uvjete da Bosna ponovo stane na noge, jer su dobili Vašingtonski sporazum, kao jamstvo opstanka Bosne i Hrvata, i svih drugih, koji žele u njoj da žive. No, kako i kada to dočekati.

Za svoju domovinu, za svoj dom, za svoj prag valja se i pošteno boriti. To je rekao i dobro podvukao i predsjednik Federacije Krešimir Zubak prilikom nedavnog boravka u Tuzli, gdje ima najviše šansi da zaživi Federacija. Ali, dosta pojava koje su već tu ljude opet onespokojavaju. Eto recimo kakve su sve tu manipulacije moguće kada na djelu imamo onakav početak zaživljavanja Tuzlansko-podrinjskog kantona, kakav smo imali priliku gledati. Prvo pa muško, narod bi rekao. Prva ozbiljnija odluka kantonalne Skupštine, pa tužba Ustavnom sudu, tužba Butrosu Galiju, Europskoj zajednici. Ili, kako će izgledati ta zajednička i "fleksibilna" škola ako se uvodi obavezan vjerski pozdrav, ako u vojarni

M. B.

jedni vjernici imaju uvjete za molitve a drugi nemaju, ako u svjedočanstvima piše samo bosanski jezik, a nema i naziva onih drugih, ako se i kancelarije etnički čiste, mediji ovise od volje pojedinih urednika i njihovih ubjeđenja. Ima opravdanih mišljenja da se pretjeruje s pričama i činovima mobilizacije, i da onda ponetko s tim manipulira, a onda se manipulira manipulacijama. Ništa se nemojte čuditi što bi netko jedva čekao da vi odete, što vas iritira, ali vi budite "borac" pa se nedažite tako lako zbnuniti i odseliti.

Da bi se Hrvati još više ubijedili da treba da ostanu i budu svoji na svome, moraju se brže graditi instituti njihove zaštite. U slučaju da netko hoće da ih pomjeri, bez obzira što u osnovnim aktima (Ustavu) piše da su ravnopravni s većinom. Svi se moraju organizirati ako ne žele da budu zatečeni. Zašto ne i općina hrvatska na tuzlanskoj teritoriji. Formalno na to se još nema pravo, ali stvarno treba na tome raditi, biti spreman za to, jer i Krešimir Zubak je rekao da na to Hrvati imaju pravo, da ih nitko u tome ne može spriječiti. E sad je drugo jesu li se Hrvati ovdje tako organizirali da su jedinstveni u tome, ili bi neki i dalje prije selili, jer su preko granice već osigurali egzistenciju, dio obitelji preveli, druge izvode po stranačkim i drugim poslovima, i ne vraćaju ih. Kada bude općina bit će i osnovna i srednja škola na hrvatskom jeziku, i uvjereni smo da neće biti nacionalno čiste, jer sam naziv jezika neće biti prepreka da se u nju upišu i djeca drugih naroda. Stabilizirajuća će biti sama činjenica što će ta škola, kulturna ustanova, nositi sam predznak hrvatski. Pa bit će onda i RTV, treba već jednom Selim da kaže koja je to zgrada gdje će se Hrvati moći okupljati, a naravno i drugi. Po mnogima faktor stabilnosti i opstojnosti Hrvata tu bio bi HVO, i treba ga vratiti. Zašto ne i njihovu slavnu 115. "Zrinski". Kada će vlast pomoći da se završi izgradnja katoličke crkve u Tuzli?

Kako očuvati BiH

Cjelovitost treba platiti

Kada bi se u BiH dvostruko bolje živjelo nego u Hrvatskoj i Srbiji, vjerojatno bi svi građani BiH poželjeli očuvati cjelovitost svoje države i prestali težiti priključenju bilo Hrvatskoj bilo Srbiji

Ponekad se pričinu da cijeli svijet rješava tzv. bosansko pitanje. I ne može ga riješiti. Čak ne vidi kako bi to rješenje trebalo izgledati. Kažu, slučaj je osobito složen i zamršen. I kod nas u Hrvatskoj svaki građanin ima svoje viđenje i rješenje "bosanskog pitanja". Jedni, zažarena lica, uzvikuju kako je Bosna od davnina prirodna cjelina te kako je suživot gotovo genetska odlika tamošnjeg stanovništva i stoga idealan oblik postojanja te države. Drugi, također zažarena lica, opovrgavaju takve tvrdnje ukazujući na rat i na činjenicu da su granice BiH zapravo granice turskih osvajača, te da se BiH već stotinama godina održava u okviru imperijalističkih tvorevina - turskog carstva, austro-ugarskog carstva i bivše Jugoslavije. I tako se raspravlja o povijesti, pravdi, suživotu, istini i sličnim apstrakcijama. A niti riječ se ne čuje o praktičnim ekonomskim pitanjima održavanja cjelovite BiH.

Kažu da je cijela povijest zapravo priča o potrazi čovjeka za hranom i brizi za vlastitim opstankom.

Teoretičari, idealisti, borci za pravdu, suživot i istinu te brojni drugi mislioci, kojih ionako imamo napretek, ne vole takvo banaliziranje "bosanskog pitanja", a osobito će se usprotiviti tvrdnji da je riječ ponajprije o ekonomsko-financijskom pitanju.

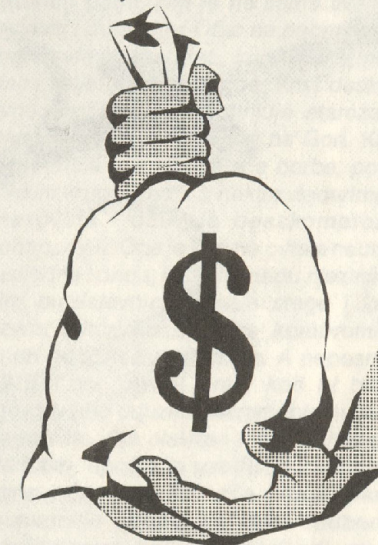
Ipak, ponudit ćemo rješenje toga naoko zamršenog "svjetskog problema".

Očito je da danas barem polovica stanovništva BiH ne želi živjeti u toj međunarodno priznatoj državi. Jedni se žele, u državnom pravnom smislu, priključiti Srbiji, a drugi Hrvatskoj. Ako ih se ipak, golom silom, natjera da ostanu u BiH, onda ostanak uvjetuju što užim vezama s Hrvatskom, odnosno sa Srbijom. A potom kako bude, do prve prilike.

Što bi, dakle, u takvim okolnostima valjalo učiniti da svi građani BiH zaista pozele očuvati cjelovitu BiH i prestanu težiti državnom pravnom priključenju bilo Hrvatskoj bilo Srbiji? Jedino stvarno rješenje bilo bi da se u BiH dvostruko bolje živi nego u susjednim državama,

Hrvatskoj i Srbiji.

Kada bi, u današnjim prilikama, prosječna plaća zaposlenog građanina BiH iznosila tisuću maraka i kada bi priključenje dijelova BiH Hrvatskoj odnosno Srbiji značilo pad prosječne plaće građanina BiH na 200 ili 300 maraka, tada bi, tek tada, prestala težnja za pripojenjem dijelova BiH Hrvatskoj odnosno Srbiji. I moglo bi se, bez licemjerja, govoriti da se BiH može "prirodno" održati kao cjelovita država.

Slijedeći tu logiku, postaje jasno da je i mir u BiH i rješenje BiH kao cjelovite države u prvom redu ekonomsko-financijski problem. I nije tako zamršen kako izgleda. Štoviše, cijena mira i cjelovitosti može se otprilike izračunati. Pretpostavimo da na oko četiri milijuna građana BiH ima milijun zaposlenih. Ako tu brojku pomnožimo s tisuću njemačkih maraka prosječne plaće, dobit ćemo mjesečnu cijenu BiH od milijardu maraka i godišnju cijenu od dvanaest milijardi maraka. Toj svoti valja još pridodati troškove vojske, koja bi prvih godina nadzirala čitav pokus, te oko tridesetak milijardi njemačkih maraka da se gospodarstvo

BiH dovede u predratno stanje.

Dakle, mir u Bosni ima svoju cijenu. Samo, ne zna se još tko će je platiti. Teško je povjerovati da praktičan zapadni svijet ne misli o tome. Osobito države članice tzv. Kontakne skupine. Bilo bi dobro da jasno progovore tko će redovito financirati njihovu politiku cjelovite BiH. Članice Kontakne skupine velike su, moćne i bogate države. One to mogu platiti ako hoće. Ali zbuñuje činjenica kada takve države nastoje Hrvatskoj vratiti jednu od dvije tisuće izbjeglica iz BiH, jer im je valjda preskupo brinuti se o njima. I pritom uopće ne spominju suživot i sl. Isto tako ne pomišljaju da tim izbjeglicama daju radne dozvole i da ih zbrinu u svojoj sredini.

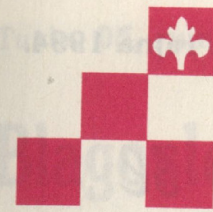
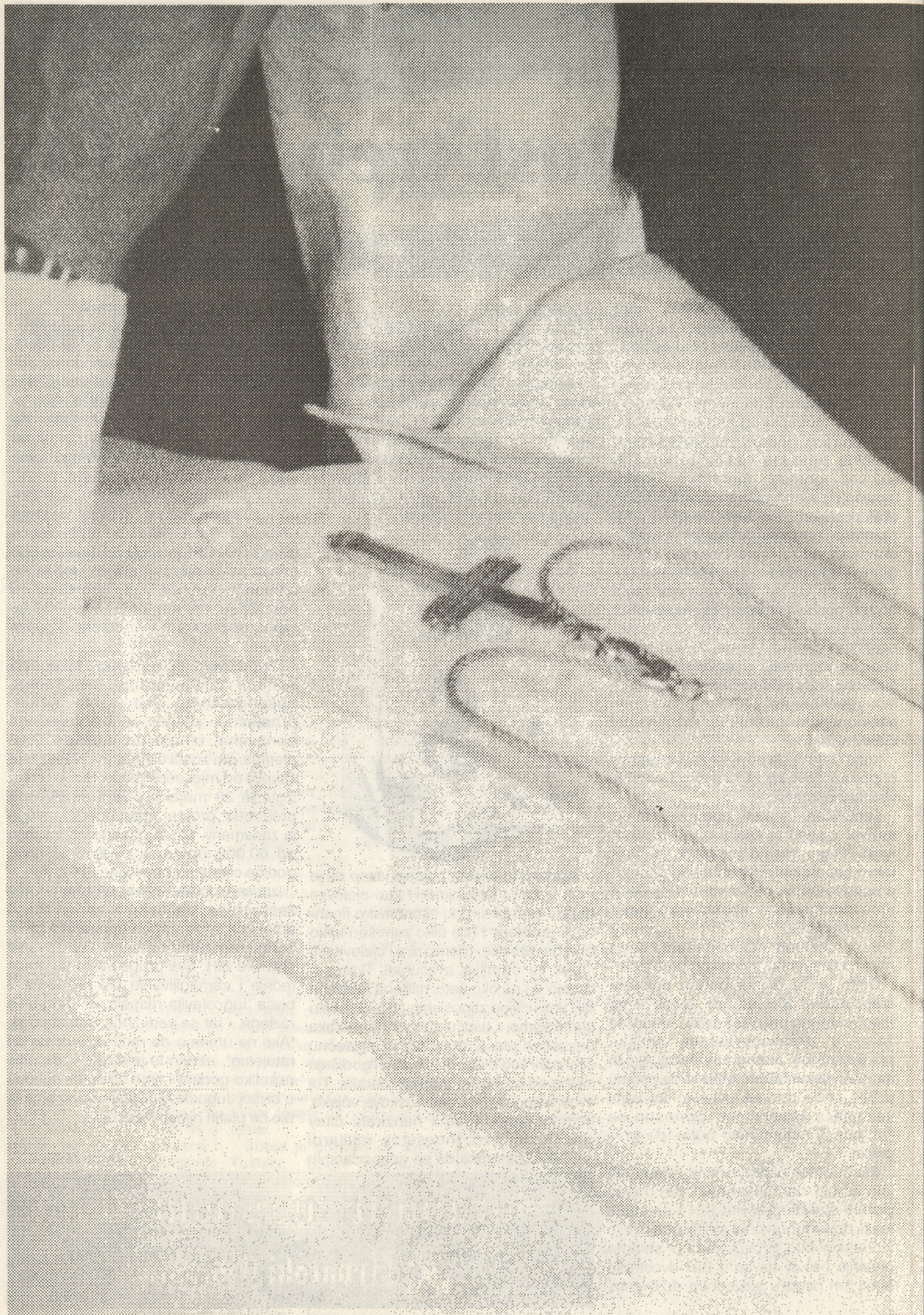
Povod ovom tekstu zapravo su podaci Komore BiH o stanju tamošnjega gospodarstva. Evo samo nekih: prosječna plaća, u bezvrijednim bonovima, iznosi od 0,03 do 0,16 pfeniga, što znači da je sama platna lista skuplja od mjesečne plaće; BiH je u ratu izgubila 20 milijardi dolara društvenog proizvoda; promet robe, novca i usluga je zanemariv, što je prouzročilo inflaciju od 60.000 posto; u posljednje dvije godine cijene su povećane 500 puta.

Izneseni podaci trebali bi zabrinuti sve zastupnike cjelovite i mirne BiH i potaknuti ih da odmah odrede tko će i s kojim sredstvima platiti mir i održavanje cjelovite BiH. Sve drugo samo su puste teorije i zamagljivanje biti problema. I bivša Jugoslavija raspala se zbog istih razloga, i rat se vodi zbog istih razloga. "Ako ne umemo da radimo, umemo da ratujemo", uzviknuo je srpski vođa prije nekoliko godina i time otkrio bit sukoba u bivšoj Jugoslaviji. Ostaje samo pitanje tko će platiti njihov nerad?

Damir JURISIĆ

Suradujte u svom listu

Hrvatski Glasnik

Tuzla, 05. rujna '94.g.
Broj 3

Glas hrvatske mladosti

KNJIŽEVNI PODLISTAK LITERARNE SEKCIJE HKD "NAPREDAK"

Kršćanski brak prema Kristovoj nauci

Upravo u doba najvećeg bračnog razvrata u Rimskom carstvu iznenada se počela širiti u svim društvenim slojevima čvrsta i stroga, sasvim beskompromisna monogamija. To nije bio plod lagane, nutarnje evolucije, nego učinak novog kulturno - povijesnog čimbenika: kršćanstva. Njegov osnivač, Isus Krist, zahvaća u pitanje braka s njegove najosnovnije, tj.

čudoredne strane, koja opet može imati svoj zadnji razlog i zadnju sankciju samo u religiji. Zato on veže preporod braka uz obnovu vjere u jednog Boga, koji je ne samo svemogući Stvoritelj i dobrotvori Otac na nebesima nego i zakonodavac i sudac, koji vidi najintimnije misli i želje ljudskoga srca. Krist doskora izravno pročišćuje i profinjuje starozavjetno shvaćanje braka u besjedi na Gori. Kristova Crkva imala je kroz stoljeća borbe, posebno s "višim krugovima" i s nekim vladarima kako si provela i očuvala beskompromisnu monogamiju. Ona je u tome ostala neumoljivo dosljedna i onda, kada je među njezinim vlastitim predstavnicima pala stega i kada je razvrat iskoristio crkvene kompromise na račun nerazrješivosti braka. A neposredni je cilj bio tzv. civilni brak, koji bi bračnom ugovoru htio oduzeti sakramentalnu svetost i ujedno što više olakšao njegovo razrješenje. Međutim, upravo je uvođenje civilnog braka jasno očitivalo, da više nema granice u raspadanju obitelji sa svim sudbonosnim posljedicama, kad se jednom prihvati načelo razrješivosti braka. Zajedno s vjerom u Boga, Kristova Crkva brani svetost braka u njegovom jedinom dosljednom i potpunom obliku, kao temelj uređenog ljudskog društva. Zanimljivo

je navesti da je nakon pape Leona XII., koji je poslanicom "Arcanum" (Tajna) od 10. II. 1880. osudio civilni brak, u zadnje doba, papa Pio XI. u okružnici "Casti connubii" (O čistom braku) od 31. XII. 1930. razmatrao sve suvremene krive nazore o braku i velikim zlama, koji pogađaju ljudsko društvo provođenjem tih nazora, kao i što sve treba znati o velikom otajstvu braka i o dužnostima bračnih drugova kao putokaza za obnovu društva preko obnovljenog braka.

Pripremila: D. B.

A što o ženidbi veliš, Učitelju?

Rodiste se zajedno i čovjek će biti zajedno. Bit ćete zajedno i ona kad bijela krila smrti razmetnu vaše dane. Da, bit ćete zajedno čak i u tihom Božjem pamćenju. Ali, neka bude prostora u našem zajedništvu.

Neke nebeski zjetrovi plešu među nama. Podajte sreću svoja, ali ne jedno drugom u posjed. Jer samo ruka života može obuhvatiti vaša srca.

DŽUBERAN

Dvoje ljudi, muškarca i ženu, stvorio je Bog jedno za drugo. Ni oni sami nisu znali za svoj životni put koji im je Bog odredio dok se nisu sreli, upoznali i zavoljeli. Njihovi su životi dotad tekli odvojeno. Jednog je dana sami Bog zbližio njihove živote. Otkrili su da je njihova ljubav Božji dar, posvećen dar, posebni poziv za izgradnju i sebe i svijeta oko sebe. Zadatak je još veći: ne samo da izgrade svijet nego da i taj svijet po njima postane sve bolji. To je taj trostruki poziv bračnih drugova: izgrađivati svijet, činiti svijet zajedničkom obitelji i tu obitelj pretvarati u obitelj djece Božje.

Alfonso Milango

"Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uz svoju ženu; i dvoje njih biti će jedno tijelo. Tako više nisu dvoje, nego jedno tijelo. Što dakle Bog združuje, čovjek neka ne rastavlja.

Matej XXII. 5-6.

Odgovorna urednica:
Danijela Božić

Redakcija:

Ivana Kovačević

Ivana Boro

Tehnička priprema:

Hrvatski Glasnik

PREDSTAVLJAMO VAM

Jednostavna, iskrena i puna osjećaja. Kroz svijet poezije korača oprezno, birajući sigurne staze rime. Ona je prkosna, izvajana od radosti, utkana u bol, snažna zbog drugih i krhka zbog same sebe. Ljubav, sreća,

opstanak i čovječnost nose ime Dijana Branković. A prekrasni opisi sutona, ravnice, oblaka i kiše govore nam o tome da je ona kroz poeziju pokušala dotaći tanke niti naših osjećaja i srca. Koliko je u tome uspjela najbolje će dokazati stihovi.

Sreća pod mojim krovom

Postoji samo jedna riječ u kojoj je sazdana ljubav, radost i povjerenje - riječ obitelj.

Čovjek često i ne zna koliko mu ona znači dok se ne nađe pod okriljem tuđeg neba, daleko od nje, njene ljubavi i podstreka. Prva misao koja mi pade na pamet u ovom trenutku je da nitko ne može zaboraviti zajedničke nedjelje, imendane, uskršnja jutra ili pak ono što je meni najdraže - Badnju večer.

Pred očima mi slika obitelji na okupu, jelka koju smo brat i ja već nakitili, a na stolu posuda sa zelenom pšenicom i svijjećama, pogača i sva ona jela koja je majka naučila praviti od svoje majke i svog naroda za tu prigodu. Osjećam da ste u onom trenutku kad otac započinje prve riječi molitve "Oče naš koji jesi na nebesima..." bliži jedno drugom no ikad prije. Srce ti puno ljubavi, radosti, ushićenja. Dok smo bili manji, majka nam je govorila da će se jutrom desiti nešto čudno. Znali smo da to nisu samo pokloni koje svako Božićno jutro zatičemo pod jelkom.

Kad bi nas zorom roditelji sanjive podigli iz kreveta, obukli u lijepu odjeću i odveli u crkvu pred jaslice i lik jednog nevinog djeteta, majčin pogled bi nam sve govorio. A možda smo to već i sami osjetili.

Danas, kad su mnoge obitelji rasturene, kada se naša mladež nalazi svuda po svijetu, znam da je u njenim mislima i njenim molitvama obitelj.

Čovječe na tuđem parčetu tla. Neka ti uvijek pod okriljem srca i u kutu oka bude lik nježne sestre, nestašnog brata, dobre majke i gordog oca. Nikada ne zaboravi na njihovu i svoju ljubav. Ponekad, znam, sjećanja bole. Poželiš da ne osjećaš ništa do praznine. Ne, ne čini to!

Ta Bog te stvori da voliš, osjećaš, pamtiš. Ne živiš li, odbacuješ Božji dar, a on je htio da stvori od tebe, niti drvo, niti kamen već čovjeka. A tko zna? Možda čak i ta neživa bića znaju da je sreća samo pod vlastitim krovom.

Sujetlana Mašić

Večer u školjci

Ovu ću noć provesti u školjci okružen vječnom prazninom da lijeka nadem za svoje boli moj će se život zvati tišinom.

Tu u praznini duše mora gađe plave sjene šute hubičasta će svanuti zora što mi je oči slute.

A kad se dignu jedan val i s pijeska odnese mi dom za mnim se neće osjetit žal jer samo sam prolaznik u svijetu tom.

Nađi se

Nađi se, dušo u ovom svijetu u neravnoteži stijenja i sjena.

Nađi se, Ispod zvijezda i Sunca, možda te traži nečija zjena. Nađi se ti što letiš u vjetru do zvijezda i natrag na krvavi tron Ako već želiš sebe u svjetlu nađi se u blizjasku kad rađa se grom. Ako ti treba oslonac i snage od vjetra traži da ti mira da Zaboravi svoje uspomene drage sreća ti samo boli prekriva. Bez sna, u vječnom čekanju smrti u moru i oluji otimaš sebe svima Ako se ne nađeš - život će te strti zato: Nađi se! - ako te ima?!

Jutro

Noćas ću da umrem u zvijezdi u mraku ovoga svijeta Kroz noć će hladan vjetar da jezdi kroz plavu noć vrelog ljeta. Noćas ću da zaspim na valu u moru svoje tuge Preko pučine taknut ću obalu zlatnu obalu daleke duge. Noćas će da me sanjaju borovi na brdu moga plača Rušit će prastare stijene bolovi bolovi kojim se sreća plača. A kada svane zora plava opet ću u drhtaju da se rodim U meni ostat će ljubav da spava a ja ću dalje za vjetrom da hodim.

Blagoslov kršćanske obitelji Ponovno ojačati obitelj

Cvjetni svibanj je ponukao mladu Francisku da sjedne na vlak i iz Gradiške pođe u Lužane sestri Antoniji. Sve je mirisalo na iscvjetale voćke, rosnu travu, karanfil, durdice, jorgovan i jasmín. Put je kratak, svega dvadeset pet kilometara i Franciska je brzo stigla na cilj. Sestra Antonija je bila starija deset godina i već imala petoro djece u veoma bogatoj obitelji. Susret sestara i nečaka bio je srdačan i topao. Čavrljanju i zapitkivanju nije bilo kraja. Sestre su se mogle do mile volje družiti jer kod Antonije je bilo deset mlinara, dva stočara, kuharica, dvije pralje rublja i dadilja koja se brinula o djeci. Antonijin suprug bio je neizmerno materijalno bogat, ali, također i duhovno.

Jednog dana dok su Antonija, Franciska i djeca bili na Orljavskoj plaži pridružio im se crnokosi dvadeset trogodišnji Antun. Mladi trgovac, koji je u Zagrebu išao u trgovačku školu, a zatim s majkom radio u maloj svaštarskoj trgovini. Franciska i Antun su na prvi pogled planuli mladalačkim ljubavnim žarom. Franciska je ostala mjesec dana kod sestre i javila roditeljima o svojoj velikoj ljubavi. Antun je želio upoznati roditelje Antonije i Franciske. S bratom Lukom otišao je u Doljane i upoznao roditelje Franciske i Antonije.

U mjesecu rujnu Franciska i Antun su postali zaručnici. Bio je to idiličan par. Ona svjetlog tena i modrooka, a on crnokos i tamnook. Došlo je došašće i navještanje mladenaca za sklapanje kršćanskog braka. Poslije tri navještanja na drugi dan Božića priredeno je veliko slavlje za vjenčanje mladenaca. Bilo je tu svih mogućih jela i poslastica. Najprije je uz Božji blagoslov služena juha, kuhano meso s umacima i hrenom, zatim sarmice i kuhana suha rebra a potom pohovana teletina, piletina i pečenja: jagnjeće, teleće, praseće, ćureće i pileće. Poslije su služena

crna i bijela vina, desetak vrsta kolača i dvadeset torti. Slavlje je bilo izvanredno uz tamburaše i harmonikaše Grupe Graničar. Život je počeo početkom rata. Antun je otišao u rat ostavivši mladu Francisku s roditeljima. Ona je ostala gravidna i poslije devet mjeseci dobila prvog dječaka Vinka. Poslije povratka iz rata na svijet je došao Emerik, a potom Marija, Antonija, Jelena, Julijana, Zora, Margarita i Anita. Od devetoro djece šestoro je ostalo, a troje je

umrlo. Franciska je teško proživljavala smrt djece, ali velika ljubav i pažnja davali su joj snagu da sve izdrži. Antun je bio uvijek uz nju. Ona nije čak ni u vrtu radila, jer je sav život posvetila djeci i obitelji. Djeca su stasala, a Franciska i Antun su bili uvijek puni duha i radosti. Kćerke su se udavale, Emerik oženio i svaki puta se obitelj povećavala. Već u poznim godinama za obiteljskim stolom ih je bilo dvadeset troje. Za blagdane bi dva zeta svirali gitaru i pjevali naše stare, drage pjesme: Velebite kršna goro naša, Svim na Zemlji mir i veselje, Radujte se narodi, U sve vrime godišta, Kraljice neba raduj se i Zdravo djevo svih milosti puna.

Bio je pravi užitek slušati obiteljski zbor. Dolazili bi susjedi i divili se takvom obiteljskom skladu i harmoniji. Dolazili bi i zajedno sudjelovali u blagoslovljenoj kršćanskoj obitelji, dijeleći s njima radost Božjeg davanja i blagoslova. Sa svojom djecom i unucima u ljubavi su dočekali starost, a zatim je Antun, a nedugo iza njega, i Franciska napustili ovozemljaski život. Odužili su se zajednici i sklopivši oči otišli u Kraljevstvo Božje.

Ana Magajne

Ako bi se htjelo spomenuti krivca za mnoge stvari koje su danas trule u društvu, tada bi se morala spomenuti i obitelj. Raspad ove zajednice, u kojoj se djeci ucjepljuju stalne vrednote kao što su poštovanje ljudi, poštovanje tuđega vlasništva (bilo privatnog bilo zajedničkog), poštovanje osnovnih prava drugih - korijen je mnogih zala.

Jaka obiteljska veza oplemenjuje dušu. Mnogi problemi od kojih boluje naša društva daue se svesti na bolesti obitelji. To osobito vrijedi za probleme omladine: uzimanje droga, alkoholizam, prerano i, uopće, širenje pušenja, samoubojstva, koja nisu tako rijetka, pogotovu među mladima i sl. Uzroci ovih zala leže u tome što je obitelj postala samo "prolazni stan" u kojem se članovi obitelji tek tu i tamo sastanu, jedu odjelito, a kada su i skupa, uglavnom, tada "bulje" u televiziju.

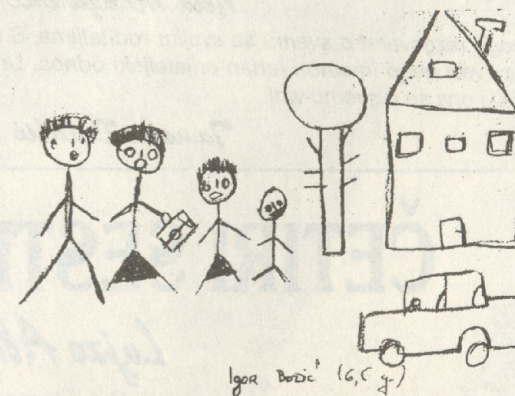
Prije se smatrala obitelj sigurnim skloništem u koje se mogao vratiti svaki mladi čovjek, ako bi se u svijetu razočarao. Danas pojam "biti kod kuće" postao je dubiozan. Članovi obitelji idu svaki svojim putem.

A obitelj mora biti nešto više negoli neka gospodarska veza, više negoli jedna društvena veza; ona mora biti ustanova koja na poseban način djeluje i biva intimna zajednica u ljudskom društvu.

Obitelj se ne smije prepustiti raspadanju. Zato je potrebno, u prvom redu, pojačati obiteljski život, izbjegavati ono što ruši, okupljati djecu i članove obitelji uz pjesmu i razgovor. Roditelji treba da postanu prijatelji svoje djece, da se zanimaju za njihov školski život i da djeci govore ponešto i o svojem radu i zanimanju. Treba što više razgovarati s djecom, jer djeca su blago koje je povjerenje roditeljima i koja treba pomno odgajati i podizati.

Nemojte se kod jela sakriti iza novina, nego razgovarajte što više s članovima svoje obitelji. Priredite svojoj djeci jednu zabavnu večer i pozovite njihove prijatelje da budu što više s vama zajedno.

Obitelj predstavlja osnovu svake kulture. Ona je dragocjena ustanova ljudskog društva.

xt "Hijeroglif" znači sveti urez, sveto slovo. Egipatski hijeroglifi predstavljaju jedan od najstarijih sistema pisanja. Neki natpisi potiču čak iz doba pre 3000. godina prije nove ere, a Egipćani su se služili hijeroglifima više od 3000 godina. U početku su upotrebljavali prost oblik slikovnog pisma. Hijeroglifi su jednostavno bili crteži od kojih je svaki predstavljao neki predmet iz života. Kolut je predstavljao Sunce, talasasta linija vodu, čovječja figura čovjeka, itd. Ali ovi "piktogrami" nisu mogli da prikazuju ono što nije bilo vidljivo - misli, svjetlost, dan. Zato su vremenom hijeroglifi postali simboli pojmova, a ne slike predmeta. Na ovaj način Egipćani su mogli da napišu bilo koju riječ, bez obzira da li je značila neku stvar čiju su sliku mogli da nacrtaju, ili ne.

ANKETA

Obitelj, nekad i sad

Na dan Velike Gospe, u Breškama, dok su naše obitelji nakon Svete mise ručavale iskoristili smo priliku da im postavimo pitanje: Obitelj, nekad i sad, koja je razlika? Evo što su nam odgovorili: Eh, ta mladost. Danas svatko želi svoju slobodu, svoj život. Obiteljska veza slabi i trpi, a nekada je u srcu bila jača.

Ana Ivanović (54 g.) Orašje

Prije je poštivanje bilo veće. Autoritet kod djece. Vidite naše mladosti na ovakvim skupovima je sve manje. Nemaju interesovanja.

Jožo Jerković (58 g.) Lepunice

Izgubila se jačina starih obiteljskih veza. Tu su donekle krivi roditelji. Trebaju se više truditi oživjeti i prenijeti uspomene iz svoje mladosti. Stvoriti povjerenje i jedan zdrav kršćanski odnos roditelj - dijete.

Kata Urbica (51 g.) Tuzla

Pokušavam ispraviti pogreške, i trudim se da sa svojom djecom otvoreno razgovaram, da stvorim uzajamno povjerenje. To je veoma važno za održanje obitelji.

Milica Mitrović (30 g.) Mramor

Uspjela sam sa svojim roditeljima ostvariti prislan kontakt. Nikada nije bilo tabu tema, a ja kao mlada majka trudim se da svoju djecu odgajam u kršćanskom duhu i da jednoga dana budem ponosna na svoju djecu i obitelj.

Olivera Tomić (24 g.) Drijeđenca

Obiteljske veze su zapuštene. Roditelji i djeca ne kontaktiraju. Radi se ono na što smo prinuđeni, tematerijalizam potiskuje osjećaje. A baš u ovo kritično vrijeme jedna hrvatska obitelj mora biti što jača.

Zlatko Piljić (22 g.) Breške

Svatko se okrenuo svojim problemima. Ne razmišlja se mnogo o osjećajima i rijetko kada se oni iskazuju. A to je nama mladima potrebno. Imati u majci i ocu prijatelje razgovarati s njima o ljubavi, kontracepciji, životu, uopće, o onim temama koje interesuju mlade.

Nela Madžarević (20 g.) Križani

Mogu razgovarati o svemu sa svojim roditeljima. S majkom sam ne samo u krvnoj vezi nego imamo i jedan prijateljski odnos. Unašoj obitelji se iskazuju ljubavi i ona se u svemu vidi.

Tamara Dulabić (14 g.) Dokanj

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

Osim već pomenutih starozavjetnih apokrifa, u znatno većem broju sačuvani su novozavjetni. Kao i ranije u svim tekstovima obrađivane su religijske teme, ali sada je ta obrada u različitim oblicima. Prvo se javljaju kratke priče o životu Isusa Krista i Marije. Spomenuti ćemo neke od njih npr. "O drvetu krstnom", gdje je data povijest drveta iz kojeg je isklesan Isusov križ i o Isusu, koji je kao desetogodišnji dječak pronašao Adamovu glavu.

Česte su i apokaliptičke (viđenja), to jest proricanja o posljednjim stvarima. Kršćani su ovaj književni rod preuzeli iz hebrejske književnosti. U staroj apokrifnoj književnosti važno mjesto zauzimala su apokrifna "Djela apostolska". Sačuvana su "Djela apostola Pavla" iz trinaestog stoljeća. Zajedno s njima sačuvana je i legenda o Tekli, koja je nastala kao samostalna pripovijetka, ali je kasnije ušla u "Djela apostola Pavla". To je priča o prekrasnoj djevojci koja je sa svog prozora slušala Pavla, kako propovijeda u susjednoj kući. Očarana njegovim riječima, ona napušta sve što je do tada imala i odlazi s Pavlom. Po njegovom nalogu putuje u Ikoniju, a zatim u Seleukiju, gdje propovijeda evanđelje sve do svoje smrti.

U apokrifnoj književnosti javljaju se i razne besjede i legende o životu svetaca. Sačuvane su: legenda o sebastenskim mučenicima i legenda o sv. Jurju mučeniku, obje iz trinaestog stoljeća.

Potkraj dvanaestog stoljeća nastao je najstariji ljetopis kod južnih Slavena, Ljetopis popa Dukljanina, a napisao ga je katolički svećenik.

Što se pripovjedaka tiče u hrvatskoj književnosti sačuvana je samo jedna, pripovijetka o premudrom Akiru.

Pripremila: T. K.

ČETIRI SESTRE

Lajza Alkot

Snaga ovog romana osim u poruci koju nosi je i u jeziku. Blag i jednostavan ali čvrst da na pravom mjestu okarakterizira snagu misli. Osjećaji koji su protkani s glavnim likovima učinili su da ova priča o životu jedne obitelji bude vjerodostojna i bliža našem životu baš zbog snage simboličkog poređenja. Pokušati prodirjeti u suštinu fabule je lak i zahvalan posao ali od čitatelja zahtijeva potpunu prisutnost tijekom čitanja.

Zaglušujuća buka života, koja muči i slama a ponekad zna prijatno iznenaditi doprinijela je da ritam događaja bude brz ali dovoljno moćan i lagan da bi se misli pratile.

U stvari, uz ovaj roman možete se naslanjati, plakati, postati sentimentalni a ako ste stariji nanovo se vratiti u mladost. Ovaj roman traži način kako da nas nauči na stipljenje u svemu što mislimo, govorimo i činimo.

A ako netko primijeti da možda u romanu ima previše "ljubavi" samo se treba zapitati što je zapravo pravi smisao života.

Zato pronađite knjigu, zakucajte na vrata ovog doma i otvorit će vam se "put kroz život". Nećete moći odoljeti a da se na njenom kraju ponovo ne vratite na početak.

D. B.

Program posjeta Svetoga Oca Sarajevu i Zagrebu

VATIKAN - Posjet Pape Ivana Pavla II. Sarajevu započeo će 8. rujna 10.00 sati, a završit će u 21.00 sati, prispio je u petak glasnogovornik Vatikana. Sveti Oca krenuti iz Rima u 8.00 sati i po dolasku u Sarajevu sašat će se s predsjednikom Predsjedništva BiH Alijom Izetbegovićem u njegovoj službenoj rezidenciji.

U 11.45 predvodit će misu na olimpijskom klizalištu, gdje je smješteno više stotina francuskih plavih kadeta. Nakon ručka s bosanskohercegovačkim svećenicima u velikom gradskom Stameništu, mogući su susreti s crkvenim veleposlanikom. U 17.40 Papa će posjetiti Katedralu Svetog Srca Isusova te će u 19.00 sati krenuti u Rim, gdje se očekuje da će stići u 20.45 sati.

U subotu 10. rujna Ivan Pavao II. krenut će ponovno iz Rima u 16.00 sati u Zagreb, a u Rim će se vratiti u nedjelju, 11. rujna na večer.

U zagrebačkoj će Katedrali Sveti Oca u 19.00 sati predvoditi večernju misu, uazočnosti svećenika, vjernih i studentiraca. U nedjelju u 8.15 primiti će ga hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman u svojoj službenoj rezidenciji. Zatim će Sveti Oca predvoditi svetu misu na zagrebačkom hipodromu u prigodi 900. obljetnice osnutka Zagrebačke nadbiskupije.

Ivan Pavao II. napustit će Zagreb u 18.15 nakon oproštajne svečanosti u zračnoj luci, koja će trajati 45 minuta, obilatio je glasnogovornik Vatikana/Hina/ATP.

Hrvatski Glasnik

Program posjeta Svetoga Oca Sarajevu i Zagrebu

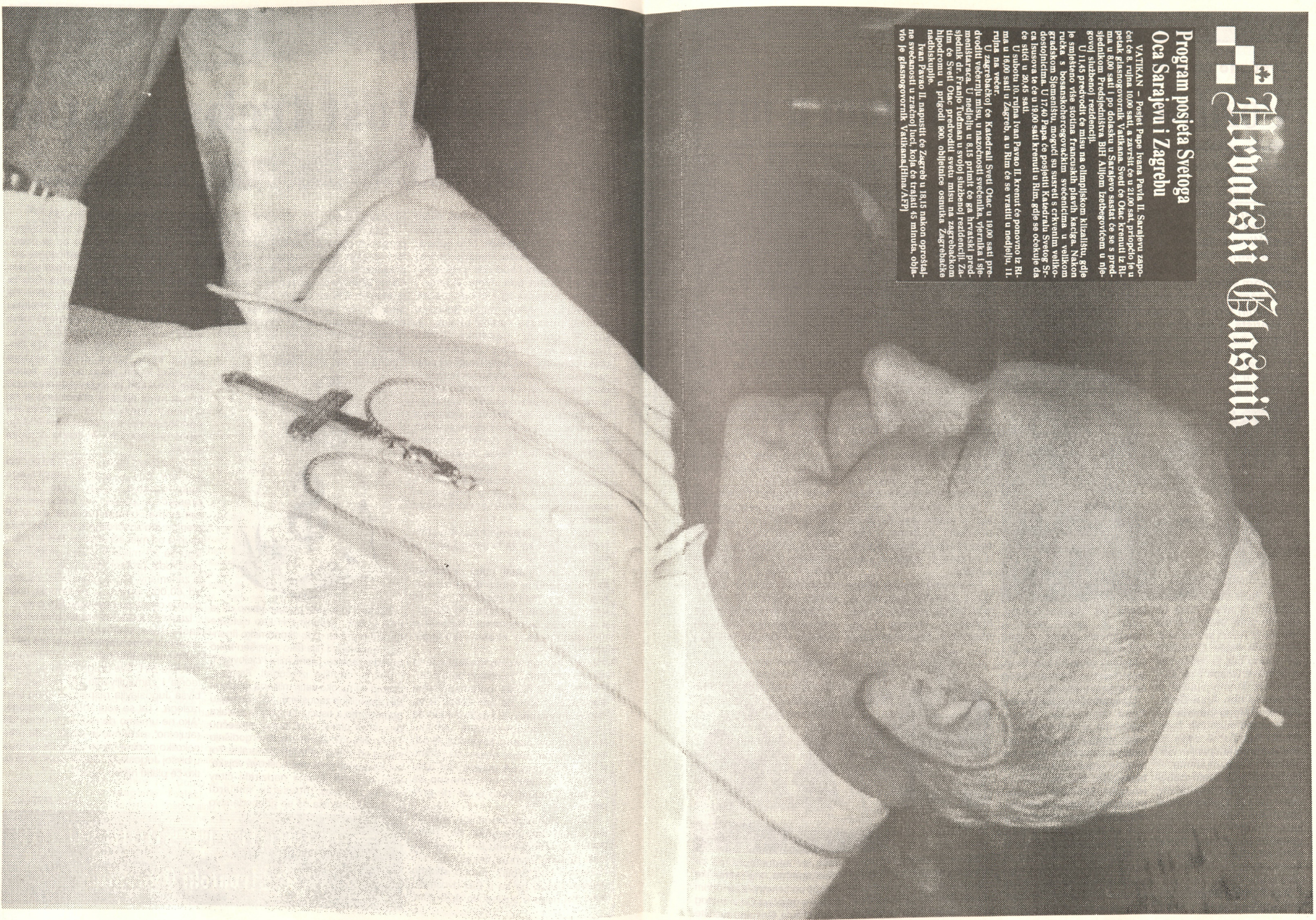
VATIKAN – Posjet Pape Ivana Pavla II. Sarajevu započet će 8. rujna, 10.00 sati, a završit će u 21.00 sat, priopćio je u petak glasnogovornik Vatikana. Sveti će Otar krenuti iz Rima u 8.00 sati i po dolasku u Sarajevo sastat će se s predsjednikom Predsjedništva BiH Alijom Izetbegovićem u njegovoj službenoj rezidenciji.

U 11.45 predvodit će misu na olimpijskom klizalištu, gdje je smješteno više stotina francuskih plavih kategra. Nakon ručka s bosanskohercegovačkim svećenicima u velikom gradskom Slemenštu, mogući su susreti s crkvenim velikodostojnicima. U 17.40 Papa će posjetiti Katedralu Svetog Srca isusova te će u 19.00 sati krenuti u Rim, gdje se očekuje da će stići u 20.45 sati.

U subotu 10. rujna Ivan Pavao II. krenut će ponovno iz Rima u 16.00 sati u Zagreb, a u Rim će se vratiti u nedjelju, 11. rujna na večer.

U zagrebačkoj će Katedrali Sveti Otar u 19.00 sati predvoditi večernju misu, u nazočnosti svećenika, vjernih i studenta. U nedjelju u 8.15 primit će ga hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman u svojoj službenoj rezidenciji. Zatim će Sveti Otar predvoditi svetu misu na zagrebačkom hipodromu u prigodi 800. obljetnice osnutka Zagrebačke nadbiskupije.

Ivan Pavao II. napustit će Zagreb u 18.15 nakon oproštajne svečanosti u zračnoj luci, koja će trajati 45 minuta, obilatio je glasnogovornik Vatikana. (Hina/ATP)

Svečano obilježen blagdan Velike Gospe

Pozdrav Mariji, s nadom u mir

*Kao što se dan ne može zamisliti bez sunca,
tako se ni ovaj svijet ne može zamisliti bez Marije*

Blagdan Uznesenja Blažene Djevice Marije ili Velika Gospa svečano je obilježen u svim svetištima koja nisu okupirana ili se ne nalaze u zoni ratnih djelovanja. Tisuće i tisuće vjernika pohodilo je svetišta Marijina, te sudjelovalo u misnom slavlju, u procesijama, hodočašćima praćenih pjesmom i molitvom, nošenjem Gospinih kipova, posebno, iz sada okupiranih svetišta, a osobito je bilo svečano u Mariji Bistrici, na Širokom Brijegu, na Trsatu i u Sinju.

U našem kraju bilo je Federaciji održana je u svečano u Breškama i na znamenitom svetištu Uz-Husinu. Tu su slavljene kon-

celebrirane svete mise uz sudjelovanje velikog broja vjernika iz Tuzle i svih okolnih župa naše regije. U kapelici na Husinu bila je svečanost uoči Velike Gospe i na sam blagdan. Misno slavlje je predvodio don Ante Čosić, župnik u Morančanima, sa svećenicima susjednih župa. Prostor oko župne crkve na Breškama bio je ispunjen vjernicima - župljanima i hodočasnicima. Svetu misu je služio gvardijan Franjevačkog samostana iz Tuzle fra Petar Matanović, koji je u svojoj propovijedi nadahnuto govorio o Majci Božjoj, Svetoj Mariji, našoj Majci. Nazočni su bili svećenici župe i iz susjednih župa.

Središnja svečanost proslave Velike Gospe u našoj

Marije na Širokom Brijegu, gdje je svetu misu u nazočnosti preko 20.000 hodočasnika iz domovine i dijaspore vodio fra Ivan Ševo, gvardijan Franjevačkog samostana u Mostaru.

U zagrebačkoj Crkvi Svetog Petra misu u čast Gospe predvodio je naš nadbiskup msgr. Vinko Puljić. Crkva i sav okolni prostor bili su ispunjeni prognanicima iz sarajevske biskupije, koji su došli iz Hrvatske, Slovenije i Austrije, te iskazali štovanje čudotvorne slici Gospe Kondžilske, koja se čuva od 29. svibnja 1993. u ovoj crkvi. Msgr. Vinko Puljić dobio je pljesak za svoj vapaj Gospi. Tako su Hrvati prognanici iz Bosne nagradili svog nadbiskupa za riječi utjehe, za to da ne klonu duhom

i nadu da će se vratiti domu svom, uz Gospinu pomoć.

Nadbiskup msgr. Vinko Puljić služio je svetu misu za prognane i izbjegle u svetištu Majke Božje na Trsatu. Misi je prethodilo hodočašće prognanika i izbjeglica iz cijele Hrvatske i Bosne i Hercegovine, a posebice izbjeglica iz Kraljeve Sutjeske. U svojoj propovijedi nadbiskup je izrazio vjeru da će se problemi u Bosni i Hercegovini riješiti mirnim putem, a prognanici vratiti na svoja ognjišta.

Nacionalno svetište Majke Božje Bistričke pohodilo je više tisuća vjernika iz svih hrvatskih krajeva i inozemstva. Koncelebriranu

svetu misu je predvodio msgr. Mrako Culej, pomoćni biskup zagrebački. U nadahnutoj propovijedi on je, među ostalim, rekao kako o veličini

Majke Božje Bistričke govori i Sveti Otac Ivan Pavao II. nazivajući je majka lijepa ljubavi. "Lijepa si, lijepa, Marijo", "Rajska djevo, kraljice Hrvata", i druge hodočasničke pjesme odzvanjale su tijekom cijele nedjelje u nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke.

Veliki blagdan Čudotvorne Gospe Sinjske proslavljen je ove godine pod geslom: "Neka nam Marija svojim zagovorom isprosi živu vjeru i povjerenje u svoga sina Isusa Krista i neka u našem hrvatskom narodu učvrsti slobodu, pravdu i mir".

U Osijeku je obilježena 290. obljetnica svetišta Gospe od Utočišća u Aljmašu. Aljmaš i

llača su nedostupni, pa se tako spašeni kip Aljmaške Gospe po četvrti put za redom nalazi u osječkoj Crkvi svetog Petra i Pavla. Gospino svetište

u Dragotinu privremeno je preuzelo sve one koji su prije hodočastili u Aljmaš. Stoga se u Dragotinu molilo za mir u Hrvatskoj i susjednoj Bosni i Hercegovini, za povratak svih prognanika i izgnanih na njihova ognjišta.

U povodu blagdana Velike Gospe papinski nuncij u Hrvatskoj msgr. Giulio Einaudi služio je svetu misu na Brijunima u Crkvi svetog Germana, kojoj je bio nazočan predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman.

Nakon velebne svečanosti u Pittsburghu na proslavi 100 godina najstarijeg hrvatskog svetišta u SAD, kardinal dr. Franjo Kuharić je služio svetu misu i predvodio procesiju u čast Uznesenja Blažene Djevice Marije u čikaškoj hrvatskoj župi svetog Jeronima.

Blagdan Uznesenja Marijina tradicionalno se slavi u svim hrvatskim župama u zemlji i u inozemstvu. Svečano je obilježen u svim svetištima i u svim crkvama širom Bosne i Hercegovine, Hrvatske i u svijetu.

Nažalost, nismo mogli pohoditi svetište Gospe Olovske zbog ratnih prilika. Na Veliku Gospu u Olovo su hodočastili i vjernici tuzlanskog područja, zajedno s ostalim vjernicima iz cijele Bosne. Svetište u Olovo datira još iz druge polovine XIV. stoljeća, a već u XVI. stoljeću bilo je najveće na Balkanu.

Svaki od nas je pred Mariju došao sa svojim križem, nosi svoja nadanja, stradanja i brige. Bliska nam je Marija s Djetetom u naručju, posebno majkama koje svoju djecu žele spasiti od ratne pogibelji. Marija je bila i ostala istinski znak radosne nade u ovoj velikoj nevolji u kojoj se nalazi naš narod. Vjernici imaju u sebi blago i bogatstvo, a to je prisutnost Boga koji je ljubav. Mi smo odgovorni kakva će biti naša sadašnjost, budućnost, ali i vječnost. Mir je punina sreće, plod duha i savršene ljubavi.

Pripremio: J. N.

Naša sela!

BREŠKE

Ding, dong, ding, dong. Jedan put, dva puta, tri puta... i tako svaki dan. Prošlo je stotinu godina a ono zvoni. Bože kako je to lijepo. Lijepo je slušati zvuk zvona sa starog zvonika Crkve velike Gospe, zvona koje usprkos puhanju raznih vjetrova još uvijek zvoni. Zvoni jutarnje zvono, budi čestiti hrvatski puk.

Nikoliće, Ivičiće, Lovriće, Petroviće, Stojake, Bojane, Gutane i dr. Svaki zaselak ponaosob posjeduje svoju urodenu ljepotu i svaki od njih na svoj način krasi ovo lijepo pitomo mjesto. Na području sela žive dva naroda. Ovdje od pamtivijeka, uz uzajamno štovanje i dobrosusjetske odnose, zajedno

Ustaju očevi na posao, majke spremaju dječicu u školu, dragi odlazi od svoje ljubljene. Budi se narod Brešaka, prekriži, izmoli jutarnju molitvu i počinje sa svojim svakodnevnim uobičajenim poslovima. Breške su selo smješteno po pitomim brežuljcima i obroncima planine Majevice. Nalazi se na 11 km od Tuzle u pravcu sjevera i svojim položajem dominira nad mnogim hrvatskim selima koja su opasala cijele Donje Soli. Prostire se između Doknja i Gornje Obodnice, i kao neraskidiva nit spaja i povezuje jedan narod, jednu vjeru, jednu kulturu i običaje. Sa Doknjom je povezano lijepom asfaltnom cestom koja je nedavno izgrađena i uveliko skratila rastojanje između Tuzle i Brešaka. Inače, spada u tip relativno razvijenih sela. Sastavljeno je od više manjih zaselaka koji su međusobno povezani. Svi ti zaseoci čine da ovo lijepo selo bude to što i jeste, odnosno čine jednu cjelinu koja je zaista prelijepa. Među, njih ubrajamo: Bakaluše, Šabane, Studenac,

žive Hrvati i Muslimani. Zajedno žive i podnose razne vjetrove koji su puhali sa raznih strana, ali nisu uspjeli posijati sjeme mržnje i razdora između ova dva naroda. Danas se na području sela nalazi oko 250 obiteljskih kuća. Mnoge od njih su prazne ili poluprazne. Naime, početkom agresije došlo je do masovnog egzodusa pučanstva iz ovoga kraja. Tada su Hrvati, bojeći se rata i ratne zbilje, nerado ostavljali svoja ognjišta i sve ono što su stvorili vlastitim radom i velikim odricanjima. Otišli su a s njima i dio hrvatske duše. Otišao je dio već načete duše, duše koja, ma gdje bila, čezne za svojim rodnim krajem. Poželi duša miris pokošenog sijena, kap hladne vode s kućnog bunara, komad vruće pogače koju je nekad majka mijesila. Pogače od žita koje ovdje prispijeva.

Reljef na ovome području je niskoplaninski, pa zbog toga tlo pogoduje uzgoju raznih kultura. Između ostalog, tu prispjevaju žitarice, voće, povrće, a relativno je razvijen i stočni fond. Ovdje

osobito oživi kad dođe vrijeme ubiranja plodova, kad rodi lijepa šljiva požeगाचा. Procure vesele mašine, pa veseli puk uz čašicu prave šljive i tanjur špeka zaboravi sve nedaće koje ih kao i teško breme rata uveliko pritiskaju. Zahvaljujući prije svega ovom čestitom puku Breške spadaju u red relativno razvijenih sela. Izgradio je vrijedni puk svoje selo i uveliko doprinio da izgleda ovako kakvo i jeste.

Danas u selu pored postojnosti: suvremeni društveni dom, osnovna škola do osam razreda, niz prodavaonica, ambulanta, razvijena PTT mreža, niz ugostiteljskih objekata, magacin kooperacije, nogometni stadion. Naročito ukras ovoga sela čini stara Crkva velike Gospe. Crkva koja je nedavno proslavila stogodišnjicu svoje opstojnosti. Ponosno i danas na istome mjestu ovaj dragulj okuplja hrvatski narod pod svoje okrilje. U sastavu Crkve radila je i škola časnih sestara. U toj školi su učili svoja prva slova daci iz obližnjih katoličkih sela. Nažalost škola kao i svi drugi objekti sa predznakom hrvatski doživljavaju brutalnu agresiju od strane tadašnjih poslijeratnih vlasti. Naime, dolaskom komunističkog režima na ove prostore nastupaju teška vremena za sve ono što nije crveno i pod direktnom upravom djece revolucije. No Breščani su i pored svega toga ostali to što jesu. Uzalud je sve hrvatsko proglašavano ustaškim, uzalud su punjeni zatvori hrvatskom inteligencijom. Uzalud... Hrvati još uvijek ustaju na zvuk zvona sa starog zvonika, sjajnog dragulja. Nedjeljom napune njegov svod, a svakog 15. kolovoza organiziraju čuveni vašar. Naime tada je blagdan Velika Gospa. Zbog tog ovdje bude naročito lijepo. Dode narod, pomoli se Bogu, zaigra uz šargiju i violinu, zapjeva pravu pjesmicu, onu našu, hrvatsku, "Rajska djevo kraljice Hrvata". Poneka suza poteče, poljubi lijepa Hrvatica a hvala Bogu odskora i zaviori najljepši bajrak na planeti, lijepa šahovnica. Za sve one koji planiraju doći i obići ovo lijepo mjesto, vrata su širom otvorena. Dodište imat će te što i vidijeti.

bilještvo: Marinko Banović

Kutak za vrtlare

KOMPOST - Što je to?

U ratnim uvjetima nedostaje svega pa i mineralnih gnojiva. Ako ih i ima, ona su enormno skupa, i osim toga plaćaju se u devizama, a deviza je sve manje. Kako onda u ovakvim uvjetima da sebi pomognemo, jer ako ne gnojimo biljku, a želimo kakav takav rod, isto je kao kad bi gradili kuću bez maltera. Međutim, uz malo truda možemo samo proizvesti veoma kvalitetno organsko - humsko gnojivo, koje se zove kompost, a da nas ta proizvodnja gotovo ništa ne košta. Proces dobivanja komposta naziva se kompostiranje.

Što je zapravo kompost?

Kompost potječe od latinske riječi kompositum, što znači sastavljen i izmiješan. Sa agronomskog stanovišta, kompost je organsko gnojivo slično stajnjaku ili tresetu i pri gnojidbi ih vrlo uspješno zamjenjuje. Kompost je zapravo mješavina svih ostataka i otpadaka na gazdinstvu i u domaćinstvu. Ovi otpaci se kompostiraju razlaganjem aktivnošću mikroorganizama. Tako razložene organske tvari poslije izvjesnog vremena kompostiranja (6-12 mjeseci), se pretvaraju u kompost, kojim se veoma uspješno obavlja gnojidba vašeg vrta.

Što je kompostiranje?

To je proces promjene fizičkih, kemijskih i bioloških karakteristika organskih materija s ciljem da se one na koncu mogu koristiti kao gnojivo. Te promjene se postižu njihovim laganim i pravilnim razlaganjem uz pomoć mikroorganizama. Postupak, kojim se stvaraju povoljni uvjeti za ovo razlaganje naziva se kompostiranje.

Koje se tvari mogu kompostirati?

Sastav tvari, koje dolaze u obzir za kompostiranje može biti životinjskog i biljnog podrijetla, a mogu se kompostirati i neke mineralne tvari.

—Tvari životinjskog podrijetla mogu biti: iznutrice, krv, pokvareno meso, pokvarena jaja i ljuske od jaja, perje, dlaka, koža, pa i kosti.

—Tvari biljnog podrijetla su: korovske biljke, pokvareno sijeno i slama, kukuruzovina, cima od krumpira i drugi nadzemni nejestivi dijelovi povrtnih biljaka, lišće, neupotrebljiva stočna hrana i silaža, kuhinjski otpaci od voća i povrća, ostaci pri preradi grožđa i voća, kora od drveta i slično.

Pored ovih tvari u sastav za kompostiranje mogu ući i neke mineralne tvari kao što su pepeo, čađ, krečni otpaci sa zidova, smetlje iz dvorišta itd.

Koje se tvari ne mogu kompostirati?

To su sve one tvari koje se ne razlažu ili im je razlaganje otežano, kao na primjer platno, staklo, metali, plastika, kreč (u velikoj količini), pijesak, glina, izmeti (npr. kućnih životinja) i slično. Osim toga za kompostiranje nisu podesne korovske biljke sa sjemenom, jer ovo sjeme zadržava klijavost i kad prođe fazu kompostiranja. Isto tako se ne kompostiraju sve biljke koje nose kriptogramske bolesti, kao i lešine životinja uginulih od zaraznih bolesti. Ne treba kompostirati rastinje, koje se nalazi u fenološkoj fazi pupanja.

Kako se obavlja kompostiranje?

Kompostiranje se može obavljati na razne načine, počev od jednostavnog slaganja otpadaka u gomile kupastog oblika, preko isto tako jednostavnih jama u koje se sakupljaju otpaci za kompostiranje, a koje mogu biti izradene od drveta, metala (žične mreže) ili od plastike. Ove posude se zovu komposter. Za naše uvjete, preporučio bih da se kompostiranje obavlja upravo u komposterima. Izrada ovih kompostera je veoma jednostavna. Prenoseći iskustva u kompostiranju iz nekih europskih zemalja, stručnjaci Sektora za obnovu i razvoj općine Tuzla, prezentirali su putem TV medija izradu kompostera pa se svi naši zainteresirani čitatelji mogu za savjet direktno obratiti ovoj instituciji u glavnoj zgradi općine Tuzla.

Najprostije rečeno ovi komposter predstavlja zatvoreni rešetkasti ograđen prostor čije su dimenzije 1 x 1 x 1 m, a koji može a i ne mora imati poklopac. U ovakvim komposterima proizvede se za vrijeme od 6 mjeseci 1000 litara komposta, što je dovoljno za gnojidbu vašeg vrta čija je površina i do 1.000 m². Komposter se postavi negdje na kraju vašeg vrta, najbolje ispod kakvog drveta ili grma. Na dno kompostera najprije stavite nešto malo granja da se

omogući cirkulacija zraka, a zatim ubacujte sve otpatke koje smo ovdje istakli. Otpaci se slažu u slojevima od 15 do 20 cm. Svaki od ovih slojeva svježeg otpadnog materijala, se prekriva slojem od 5 cm drugog materijala (stari kompost, strugotine drveta, suho lišće, isitnjene grančice ili čak fina baštenska humusna zemlja i sl.) Ovisno od godišnjeg doba kad se vrši kompostiranje, otpaci se u komposteru vlaže vodom, ali tako da ovaj materijal ne bude ni suviše suh ni suviše mokar. Isto tako za pravilnu aktivnost mikroorganizama potreban je u komposteru i zrak. Radi bržeg razlaganja, poželjno je da materijal za kompostiranje bude usitnjen ili bar da se miješa grublji i fini materijal.

Iz čega se sastoji kompost?

Zbog vrlo promjenljive količine pojedinih tvari, koje ulaze u mješavinu komposta i raznolikosti njihovog sastava, kao i zbog razlika u kvalitetu kompostiranja, njegov kemijski sastav je dosta promjenljiv. Prema velikom broju analiza, sadržaj hranjivih elemenata za biljke, u kompostu obično se kreće u granicama, koje se uspoređuju sa stajnjakom:

	stajnjak:	kompost:
voda	70-75%	4-10%
organski materijal	20-25%	30-40%
fosfor (P205)	0,2-0,3%	0,5-0,7%
kalijum (K2 O)	0,5-0,7	0,2-0,5%
dušik (N)	0,4-0,7%	0,3-0,7%

Iz ovog pregleda se vidi da je kompost potpuno organsko gnojivo sa nešto većim sadržajem fosfora u odnosu na stajnjak, ali je istovremeno nešto malo siromašniji u dušiku i kalijumu. Međutim, biogeni elementi i kompostu se nalaze u pristupačnijem obliku za biljke u odnosu na stajnjak. U kompostu se dušik nalazi dijelom i u mitratnom obliku, pa može služiti i za prihranjivanje.

Zbog svega ovoga ne bacajte organski otpad u kontejnere, ne spaljujte biljne ostatke i opalo lišće, već se aktivno uključite u pravljenje komposta. Na taj način dobit ćete vrlo vrijedan proizvod - kompost, a istovremeno postajete aktivni sudionik u zaštiti čovjekovog okoliša.

Husnija Omerćehajić

Zagrebačka ljetna razglednica

VRIJEME TOPLOTE I LJEPOTE

Grad podno Sljemena na svoju 900-obljetnicu dobija novi sjaj i šarm - i dalje se uređuje, široka srca prihvata sve, a pohodit će ga i najdraži gost - Sveti otac iz Rima. Tropske vrućine kao da pojačavaju vrijednost rekreacionog centra "Jarun" ili ljepotu zagrebačkih noći

Nekad se pjevao hit: "Putovanja, putovanja, da se mašta, da se sanja...". Danas put kroz bosanske gudure do mirisa čempresa i plavih jadranskih horizonata, a odatle dalje do hrvatske prijestolnice, uz brojne punktove i nužna zastajkivanja, nameće zaključak da radost putovanja pripada minulim mirnim vremenima. Začudo, čim se dotakne asfalt velegrada, skloni smo sve napore brzo zaboraviti i prilagoditi se življenju iz temelja drukčijem od onog u zavičajnoj sredini.

GRAD SVJETLOSTI

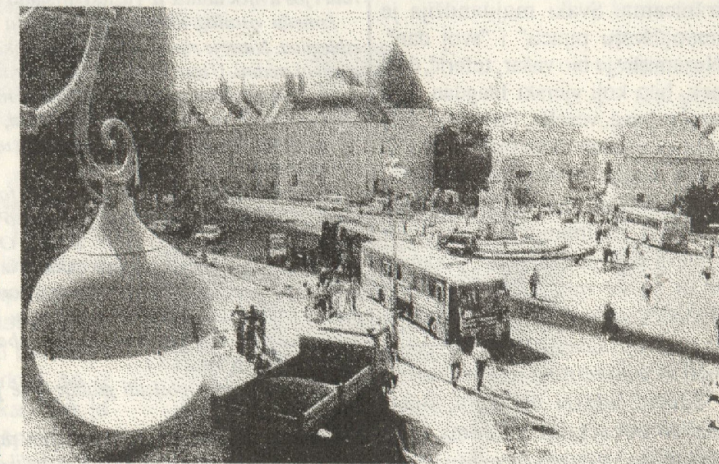
Nama, koji u Zagreb stižemo iz ratom već dugo zahvaćene Bosne, u uvjetima brojnih ograničenja i restrikcija, ovaj grad se doima, poput Pariza, kao grad svjetlosti i izobilja. Poseban sjaj daje mu veliki jubilej - 900-obljetnica proglašenja za "slobodni kraljevski grad", a toliko je stara i zagrebačka biskupija. Iako se sve planirano nije stiglo uraditi - pa su Jurišićeva i još neke ulice raskopane, kao i široki prostor ispred "Esplanade", a i Katedrala je u skelama - grad će lijepo umiven dočekati 11. rujna, povijesni događaj - posjet Svetog oca Hrvatskoj. "Andeo mira" - kako ga je nazvao kardinal Kuharić bit će dočekan toplo, uz izraženu odanost i zahvalnost za sve što je činio i čini za dobrobit hrvatskog naroda i Hrvatske.

Zagreb je grad koji pripada svima i sve prima u svoje toplo okrilje. Tu su i prognanici (u Hrvatskoj ih je pola milijuna, od toga polovina iz BiH), gosti različitog profila, te namjernici koji su tu na proputovanju. Sve njih dočekuje i toplina

velegradskog asfalta koju, kao uostalom i Zagrepčani, stojički podnose. Kolovoz je bio najtopliji, kao i voda u "Jarunu" - pa su brojni kupaći posezali za dodatnim osvježenjima - tuševima, osvježavajućim pićima i dr. Posljednjih dana zabilježeni su rekordi - bilo je čak 12.000 kupaća.

ŠARM PRASKOZORJA

Zagreb nudi bogat program večernih i noćnih priredbi. U desetak kina (ostala se renoviraju) mogu se pogledati hitovi kakvi su "Čovjek bez lica" Mel Gibsona, "Moja djevojka" H. Zieffa, glazbeni "The Doors" redatelja O. Stonea, a i domaći, vječno zeleni, "Tko pjeva zlo ne misli"

Zagreb, veliko gradilište

Kreše Golika. Uz brojne likovne postavke, tu je i predstava vrijedne "Glumačke družine "Histrion", koja je povodom jubileja ovog grada postavila na scenu Zagorkinu "Gričku vješticu". Iako nije vrijeme izdavaštva, pojavile su se knjige koje skreću pozornost, kao što su studija Marinka Ogonjeca o hrvatskom domovinskom ratu ili dokumentarna knjiga "Sjeća Hrvatske u Karađorđevu 1971".

Koncem srpnja održan je na Trgu bana Jelačića tradicionalni festival folklor, a Zagreb je bio domaćin i trodnevnog kongresa Jehovinih svjedoka (5.000 učesnika) pod geslom "Božanski strah".

Susret sa Zagrebom nakon godinu i pol protječe u znaku niza promjena. Zapažamo tako nove naslove tiska ("Panorama", "Glorija" itd.) - a najvažnije je, čini se, istaći stabilnu novu valutu - kunu. U srpnju je inflacija iznosila samo 0,7%, a troškovi života porasli su za beznačajnih 0,4%. Realni su izgledi datako i ostane, jer stižu vijesti o bogatoj turističkoj žetvi (nakon tri posne godine), a u listopadu se očekuje realizacija sporazuma sa MMF-om i dobijanje 250 milijuna dolara svježeg novca uz uvjet da se Hrvatska transformira u državu stabilne tržišne ekonomije.

Stoga se ni kurs kune (3,7 za 1 DM) neće mijenjati, ali je

desetak kilometara - bijaše tog jutra šenlučenje ili provokacija martićevaca, na što im je desetostruko odgovoreno. A Marijan Dujmić iz sela uz jezero, reče nam da to nije rijedak slučaj.

VIZE I DEVIZE

Zagreb je nezaobilazna postaja za mnoge Bosance koji su krenuli u obilazak svojih najdražih. Ambasade BiH (na Pantovčaku) i Njemačke (u Aveniji Vukovar) veoma su posjećene, osobito ova druga zbog obveznog viziranja pasoša-putovnice. Mnogi zbog gužve zore dočekuju pred ambasadam da bi prije stigli na red, tim prije što su izgubili i po desetak dana čekajući na VORAGZUSTIMMUNG, dokument iz Njemačke, bez koga ni pristiglo garantno pismo nije dovoljno za vizu.

Od njih smo čuli i za manipulacije prevoznika u svezi sa osiguranjem običanih tranzitnih viza kroz Hrvatsku. Unaprijed su uzete devize (150 - 260 DM), a nisu nabavljene vize. U veleposlanstvu Hrvatske u Međugorju koštaju 35 DM ili se na njih čekalo nekoliko dana na vrućem hercegovačkom podneblju. Konkretno, u ovome su se blago rečeno obrukali tuzlanski prevoznici "Okakomerc", "Auto-kane" i "Vulf". Ipak, kada se dobije sve za dalji put u Europu, sve se brzo zaboravi.

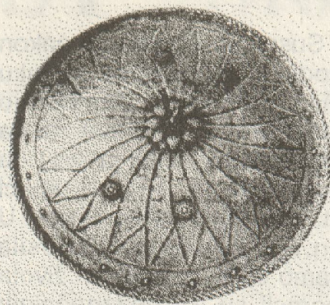
Zagrebački daci su na školu odavno zaboravili, pa ih na to podsjećaju izdavači udžbenika - a izlozi knjižara već se pune. Dugo toplo ljeto je na izmaku - Zagreb je pred novim - kažu i dalje vrućim - periodom. Slijede rujanske rasprave oko mandata UN-PROFOR-a, političke aktivnosti, suočavanje sa poluratom stvarnošću. A onima koji su u Zagrebu boravili na određeno vrijeme valja se vraćati, uz lijepe uspomene na ljeto Ano domini 1994...

Alija Uzunović

Kulturno nasljeđe - izvorni zanati

OČEVIJSKI MAJDANI

Ratna zbivanja i sve posljedice koje ona donose pogodile su i hrvatsko selo Očevija kod Vareša. To je slikovito selo smješteno u prirodnom planinskom ambijentu planine Zvijezda. Prostorni raspored kuća i ulica u ovom selu je veoma interesantan u urbanističkom smislu i spada u red najzanimljivijih arhitektonskih kompleksa u Bosni i Hercegovini.

Kroz selo protiče rječica Očevija na kojoj se nalazi osam željeznih majdana. Radi tih željeznih majdana, koji predstavljaju jedinstveni i izvorni zanatski obrt koji se spominje u 15. stoljeću kada i ovo selo, Očevija je poznata u bilješkama kulturnih radnika i povjesničara. Postojanje hrvatskog pučanstva u ovom kraju datira od same pojave ovog željeznog obrta - majdana. Povijesni izvori tvrde da se ovo selo spominje prvi put u drugoj polovici 15. stoljeća za vrijeme sultanovog namjesnika Jakub-paše. Zahvaljujući relativno dobroj materijalnoj skrbi djeca ovih zanatlija - majdandžija se po pravilu veoma rano školuju. Tada, još u 18. stoljeću, ovo malo selo daje prvog suvremenog povjesničara fra Gavru Barišića, biskupa fra Rafu Barišića, te fra Filipa Lastrića.

U majdanima se radi preko cijele godine i njima radi gotovo isključivo obiteljska radna snaga. Umijeće ovog posla prenosilo se s koljena na koljeno kroz stoljeća sve do naših dana. Majdani su drvene konstrukcije sa podzidama od kamena. Uz kovačnice se nalaze manje drvene kućice kao skladišta za uglj i gotove proizvode. Ovi majdani su od početka do danas zadržali svoje tradicionalne predmete koje proizvode. Roba koju su oni proizvodili služila je za potrebe obrade zemlje (plugovi, lopate, krampe, motike, karme, trnokopi), zatim za pripremu hrane na ognjištu: (sač, peka, sadžak, obruč, maša, ožeg, tepsija-demirlija), potkovi za konje i volove, te brave, šarke, ekseri, čivje i drugo. Posebnost očevijskih majstora, kao njihov zaštitni znak su peka i sač.

Trgovci ovom željeznom robom su demirlije i imale su čak i svoj esnaf u Sarajevu. Oni su kupovali robu od majdandžija, a odavde karavanima raznosili je u bijeli svijet. Prvi konak za put u svijet iz Očevija bio je Vareš, koji je u 18. stoljeću imao dva hana gdje su trgovci mogli naći smještaj. Iz Vareša karavana je išla za Sarajevo, preko Kapije, Striževa, Smerkovice,

Breze, Misoče, Semizovca i Kobilje Glave. Iz Sarajeva je išla poznatim putevima prema Dubrovniku, te na istok prema Višegradu. Drugi put je vodio od Očevlja preko Krivaje, Kladnja, Tuzle, Brčko, te Savom za Beograd. Posebno intenzivan promet ovom robom odvijao se je uskotračnom prugom koju je izgradila Austrija, Han-Pijesak-Zavidovići, koja je radila do 1972. godine. U svim bosanskim gradovima kada su pijačni dani, očevijska roba bila je prisutna na tržnicama. Svaki majdandžija je imao "svoju pijacu" i "svoj dan". Nezamisliv je bio vašar, teferić, dernek, bilo koji vjerski blagdan, kao spoj zabave, veselja, i trgovine, bez robe očevijskih majstora.

Na svojim čestim putovanjima, majdandžije su sretele ljude različitih zanimanja i iz različitih krajeva svijeta. Sač, peka, potkova, znali su se naći u Francuskoj, Njemačkoj, Švedskoj, Americi, gdje su otišli kao suvenir, ali i kao predmeti sa konkretnom namjenom.

Snažni udarci čekićem, opaljenost kovačkom vatrom, kroz generacije i stoljeća davali su ovom pučanstvu posebnu psihologiju čestitosti, discipline, poštenja i gostoprimiteljnosti. Praktični su i tradicionalni vjernici. Nedjeljama i na vjerske blagdane nijedan majdan ne radi, to je dan odmora, zabave i smijeha majdandžija. Sve ostalo je posao, zbilja, kao i ovo nesretno ratno vrijeme u kome su mnogi žitelji ovoga mjesta otišli, napustivši stoljetnu kovačku vatru svojih predaka. Majdani sada miruju, prvi put nakon pet stoljeća. Može li biti veća kazna za ovako dobre i drage ljude, gorštace, impresivne i izvorne zanatlije ovog rijetkog ljudskog umijeća. Nedirnuta izvanredna prirodna ljepota Očevlja, prkosno oštri krovovi kuća, slap, topli izvor Očevije, velika pećina sa ukrasima, nedaleki srednjovjekovni grad daju nadu u nove buktinje - kovačke.

M. Franković

Dan Udruženja Talijana Tuzle u Italiji

Italija pomaže

Boravak prof. dr. Ljube Radića u COMUNE DI FIERA DI PRIMIERO, PROVINCIA DI TRENTO - ITALIA

Od 01. 07. do 08. 07. 1994. godine u Italiji je boravio prof. dr. Ljubo Radić i obavio razgovore sa velečasnim Fanfeuom don Ermínio parokom Parochia Di S. Maria Assunta, Fiera di Primiero, gradonačelnikom Comune di Fiera di Primiero Sindaco dott. Bruno Simion i dott. Architetto Nicola Chiavarelli, predsjednikom Koordinacionog odbora za pomoć građanima Tuzle.

U razgovorima je sudjelovao i član našeg Udruženja gospodin ing. Anđelko Dobnik.

Cilj posjete bio je dogovoriti organiziranje prikupljanje i slanje humanitarne pomoći iz ovog dijela Italije za Udruženje građana talijanskog porijekla i prijatelja Italije - Tuzla, kao i pomoć "Caritas"-a provincije Trento "Caritas"-u Tuzla.

Za obavljanje ovih razgovora gvardijan fra Petra Matanovića i predsjednik Udruženja i Izvršnog odbora gospodina Mott Branislava izdali su punomoći.

Uz prethodnu najavu, gosp. prof. dr. Ljuba Radića 4. 7. 1994. godine, veoma ljubazno primio je don Ermínio.

"Razgovor u tom svetom domu je bio iscrpan, otvoren i iskren. Obrazložili smo tešku situaciju. Posebno smo istakli problem preživljavanja u Tuzli - gradu koji je dugo vremena bio u totalnoj blokadi. Ukazali smo da se građani Tuzle još uvijek nalaze u fazi borbe za preživljavanje i da ne znaju kada će to prestati, a da od njih očekujemo pomoć još veću i bolju nego što su to do sada činili. Rastali smo se uz obećanje da će sve učiniti da naš razgovor bude konkretiziran i da će "Caritas" provincije Trento osigurati pomoć. Prihvaćena je ideja da pomoć bude kvartalno, svaka četiri mjeseca u tijeku godine.

Gradonačelnik - Sindaco dott. Bruno Simion primio nas je u Mesanu, gdje obavlja funkciju tajnika općine. Susret je bio srdačan, a razgovor "lakši", jer od dijelom poznaje probleme zahvaljujući ranijem kontaktu sa našim građanima talijanskog porijekla. Osim toga u Primieru se nalaze naše izbjeglice koje su prije rata, u tijeku rata i još uvijek dolaze iz Tuzle, i ne samo iz Tuzle.

Između ostalog konstatareli smo da veliku pozornost posvećuju problemu izbjeglica. Nastoje riješiti nesporazume oko njihovog ponašanja i teškog snalaženja u novoj sredini. U tom smislu su organizirali sastanke na kojima su izrazili neslaganje s njihovim nepoštovanjem javnog reda i mira. Gradonačelnik gosp. dott. Simion je obećao da će se pomoć Tuzli nastaviti, ali je posebno naglasio da su njihove mogućnosti ograničene i da će pomoć biti usmjerena na one čiji preci potječu iz Fijera di Primiero.

Na razini komune Difera di Primiero formiran je koordinacioni odbor za pomoć Tuzli. Na čelu Odbora je dott. Architetto Nicola Chiavarelli, članovi Odbora su i dvojica naših članova iz Tuzle. U radu Odbora se posebno ističu odvjetnik g-dica Maria-Angela Štefica i svi naši članovi iz Tuzle. Krajem 1993. godine upućena je pošiljka hrane, odjeće i lijekova u dva kombija za Tuzlu, ali je zbog neprohodnosti puteva i blokade završila na Pelješcu, u Orebiću, gdje je predata izbjeglicama iz Travnik. Odbor organizira kulturno-zabavne priredbe i sav novac je namijenjen i bit će poslan za Tuzlu.

U Primieru smo posjetili groblje gdje je sahranjen naš član koji je nesretnim slučajem izgubio život.

Na putu za Primiero u Feltré sam posjetio obitelj Lugia Picollotta koja je početkom lipnja putem UNHCR-a helikopterom prebačena u Feltré (kći Melita distrofičar, majka srčani bolesnik, a Lugi star 82 godine). Comuna Feltra im je osigurala smještaj u prekrasnoj vili s velikim vrtom. Pomenuti boravak u komuni Di Fiera di Primiero mi je pored, uvijek korisnih razgovora i iskrenih, dobromamjernih i prijateljskih savjeta dott. Arch. Nicola Chisvarelli, omogućio da osiguram stanje našeg cirkularnog pisma svim komunama provincije Trento i šire, telefax marke "Olivetti", poklon koordinacionog odbora i jedno pismo za naše Udruženje.

Za ovaj boravak koji je za mene prvih nekoliko dana bio naporan, a kasnije prijatan i koristan, dugujem zahvalnost gvardijanu fra Petru Matanoviću i našem Udruženju."

28.08.1994. godine navršilo se tri godine od tragične smrti našeg dragog sina i brata

LUKE (MIRKA) TOMIĆ

S ljubavlju i poštovanjem čuvat ćemo uspomenu na njegovu plemenitost i dobrotu.

Otac Mirko, majka Anđelka, sestra Žaklina, zet Vjekoslav, sestričine Tatjana i Snežana.

FELJTON: Povijest tuzlanskih Hrvata IV

Crkve i župe u Solima

Piše: Anto CIGELJEVIĆ

I stanovnici cijele sjeveroistočne Bosne bili su katoličke vjere, o čemu svjedoče mnogobrojne crkve na ovom području, kao i njihovi ostaci.

U solskoj je banovini bilo više crkava i dušebrižničkih postaja, iako se one još nisu zvale župama, ali bez stalnih redovničkih kuća u ovom kraju, pa je redovitu duhovnu službu obavljao svjetovni kler, svećenstvo, koje nije vezano uz samostan, ali je bilo organizirano u skupove, zborove.

Već u 9. stoljeću u naselju Soli, danas Tuzla, postojala je katolička crkva. I u rimskim Salinama bilo je, naime, kršćana s crkvom, a kad su se doseljeni Hrvati pokrstili, najkasnije u 9. stoljeću, ovaj kraj nije pripadao bosanskoj biskupiji nego nekoj prekosavskoj: pečujskoj, panonskoj, srijemskoj, bačkoj. Tek je 1239. pripojen bosanskoj biskupiji. No, koji god je biskup brinuo za ove krajeve podizane su, bar u većim naseljima, crkve. A ovaj je kraj bio relativno gusto naseljen još od davnina. Tako je prije, otprilike, tisuću godina u Solima podignuta crkva. No ta je crkva srušena 1241., kad su Tataci opustošili Bosnu rušeći, paleći i odvođeći brojno roblje. Jedan nizozemski franjevac je zabilježio da je iza tatarske provala vidio po Mongoliji mnogo robova iz hrvatskih krajeva. Kralj Bela IV. angažirao se da pomogne пострадаoju Crkvi, te 1244. potvrđuje bosanskom biskupu, da ima pravo na desetinu u Solima, kao i da biskup i njegov kaptol imaju i upravnu i sudsku vlast, i da su ovi krajevi potpuno izuzeti od vlasti banova i knezova. I, stradala od Tatara, crkva se u Solima ponovno podiže. Hrvata katolika je bilo mnogo, a u solskoj banovini više crkava. Kada je dobio Soli, kralj Stefan Dragutin je, također, popravio mnogo porušenih i podigao nekoliko novih crkava.

Franjevački samostani

Prije 1300. došli su franjevci u ove krajeve, ali oni još dugo vremena nisu preuzeli župe u kojima su bili svjetovni svećenici.

Početkom 14. stoljeća patareni su i u ovim krajevima nakratko toliko ojačali, te su porušili mnoge crkve. Ovaj je kraj zaista imao mnogo crkava, ali su one stradale ili od Tatara ili od patarena, nevjernika. Ban Stjepan II. Kotromanić je htio to nadoknaditi, pa je popravljao oštećene i gradio nove crkve. S radošću je 1336. prihvatio Lovru Loranda, novog biskupa, i ponovno potvrdio da ima pravo na desetinu u Solima. A župe su, još bile u Strebniku, na ušću Jale u Spreču i u Gračanici.

U nekadašnjoj solskoj banovini, jer to se ime kao oblasno pomalo već gubi, pojavljuje se, već prije 1437., samostan u Gornjim Solima, u Dvorištu, danas Gornja Tuzla, koju je, zajedno sa Gradovrhom i okolinom, držala

katolička plemićka obitelj Sić ili Suić. Prilikom diobe ugarske vikarije 1447. bosanskoj vikariji su pripali samostani: Srebrenica, Zvornik i Gornje Soli. U Donjim će se Solima uskoro pojavljivati samostan sv. Petra, dok će u Gradovrhu, kamo će prijeći iz Gornje Soli, biti samostan Blažene Djevice Marije.

Gornje Soli su dugo vremena bile poznatije od Donjih Soli, iako su oba mjesta prilikom zauzimanja od strane Turaka bila sela. U Donjim Solima župa je bila još u 14. stoljeću, ali samostan iz 1447. nije bio u Donjim nego u Gornjim Solima.

Zanimljivo je da u jednoj bilješci iz vukovarskog prijepisa Stražemanove kronike piše da je do dolaska Turaka bio i samostan u gradu nedaleko od Gornjih Soli. Ime grada ne može se pouzdano pročitati, ali kao da piše Mlich, i, stvarno, zapadno od Gornje Tuzle, a sjeveroistočno, samo 1700 metara zračne linije od Gradovrha, postoji brijeg Mlič, visine 417 metara, sa još jednim predturskim crkvištem.

Osim njih, postojale su u to vrijeme i crkve u Bokavićima, u Varoši ispod Srebrenika, u Stjepanpolju i Gračanici. U popisu samostana prije 1378. nema nijednog mjesta oko Spreče, ali kad je u drugoj polovini 15. stoljeća podignuta crkva sv. Petra u Donjim Solima, danas grad Tuzla, ona je izgrađena na mjestu gdje je nekada bila crkva. Podignuta je, tada, i crkva u Skakavi, no Skakava je hrvatsko selo na sjevernim padinama Majevice, u Posavini, prema Brčkom, tako da ona ne spada u tuzlanski kraj. Crkve su se nalazile i u Polju sv. Marije, te Labu ili Labskoj, u širem tuzlanskom kraju.

Drugi samostan je u popisu Lindau, zbilja se zvao Lendava, a bio je blizu Gračanice. Nalazio se je pod zaštitom grada Sokola, sjeveroistočno, ili gdje je danas selo Lendići.

Ukratko, do početka 15. stoljeća, u sjeveroistočnoj Bosni je bilo mnogo crkava i samostana. Uslijed izmijenjenih prilika moglo se krajem 14. stoljeća sve obnoviti, a ponešto

i novo podići. U Bosni, u tom dobu, bilo je crkava u svakoj općini, svakoj varoši i naselju. U većim mjestima, gradovima, bilo je više crkava. Crkve su podizali vladari ili bogati posjednici, a i sami pripadnici općina zajedničkim sredstvima... mnogo su crkava podigli franjevci. Upravo pred tursku invaziju podignute su u bosanskom kraljevstvu, pa, prema tome, i ovdje, brojne crkve: Ostavivši patarenstvo, kralj je Stjepan Tomaš veoma predano radio za katoličanstvo, kao i njegova žena Katarina, također rođena u patarenskoj obitelji Sandalja Vukčića. Počele su tada, iza 1446., "kao iz zemlje nicati bijele crkvice katoličke, sagrađene od obraćenog kralja i velmoža njegovih, a navieštajući mirnija vremena". Od velikaša, nekoliko crkva je podigao Radivoj, nezakoniti sin Ostojin, koji se po majci zvao Krstić, a kojeg su Turci postavili za kralja.

Crkvišta

S obje strane Spreča ima podosta "crkvišta", mjesta koja svojim imenom svjedoče da je na njima nekada bila crkva, središte i stjecište Hrvata. Gdjegod se na takvom crkvištu može naići na temelje od kamena, što znači da je tu crkva bila i prije Turaka. Ako, pak, na nekom crkvištu nema kamena, onda je tu bila kuća za svećenika, u kojoj se čitala misa, no, ipak je u većini slučajeva tu bila zidana crkva, ali se tijekom četiri stotine godina sve raznijelo.

Na gotovo svim tim predosmanlijskim crkvištima bile su katoličke crkve, jer patareni nisu imali bogomolja, a pravoslavni ih onda ovdje bilo veoma malo. Proučavajući turske spise iz tog vremena, Sejfudin Kemura je napisao da je, zauzimajući Bosnu, Mehmed el-Fatih naišao samo na katoličke bogomolje.

Crkvišta gdje su bile župe: Gostilja (sada Mušići, Đurđević), Marinići (Dobraanja, Tulović), Jala (Bokavići), Donje Soli (Tuzla), Dvorište (Gornja Tuzla), Gradovrh, Gračanica...

Crkvišta, a ne zna se za župe: Stupari, Turija, Dramešin (sada Banovići), Jaruške, Rašljeva ispod Ratiša (Seona), Stjepanpolje, Šikulje (Crveno Brdo), Crkvice (njive južno od Gornjih Humaca).

Mjesta gdje je bila crkva ili kapela: Dragunja, Ozren, Srebrenik, Tuholj, Mise (šuma istočno od Koraja), Misa (brdo sjeverno od Tobuta, Priboj)...

Novijeg su vremena: crkva na llinčici - na Orašju, te kapele na Husinu i u Lipnici.

Uz franjevce se dugo vremena zadržao i svjetovni kler, na župama ili po crkvama koje su podizali velikaši.

Patarena je ovdje bilo malo i zbog toga je, između ostalog, kralj Matija mogao dosta lako uspostaviti srebreničku banovinu, jer su patareni rado dočekivali i podržavali Turke, a ovdje ih, bar očiti, nije bilo, posljednji su protjerani 1459., te osmanlijski osvajači nisu našli potporu u narodu. Primjerice, 1365. patareni su istjerali bana Tvrtka iz Bosne, no solska mu je banovina ostala vjerna.

Nastavit će se.

**DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOSĆU
ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I
VANJSKU TRGOVINU
"SOLI" TUZLA**

Ul. Rudarske 72, Tuzla
Ul. Rudarske 72, Tuzla
Tel: 072 215-585, 232-321, 223-267
za inozemstvo:
11385-75-821-111

**ZNANJE,
POSLOVNIŠTI,
SIGURNOST,
NASA I VASA
ORIJENTACIJA U
BUDUĆNOST**

SOLI

MLAĐEŽ HDZ-a!

**ZA
SVOJE
NA
SVOJE**

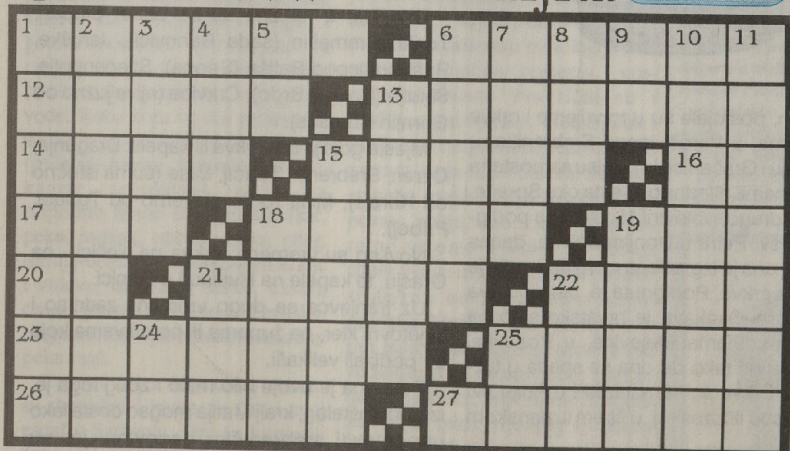
Hrvatska demokratska zajednica
Bozara i Hercegovina
županijski odbor Soli

tel. 239-477 za inozemstvo, telefax: 11 387 18 821 391

**GLEDAJTE
STVARI NAŠIM
OČIMA!**

Glasnikova križaljka Br.23

Robert Štraus

VODORAVNO: 1. poslužavnik, 6. kratka pripovjest, 12. trošenje preko mjere, 13. oblak gomilaste strukture, 14. sveta ptica st. Egipćana, 15. pomicanje, 16. element centurij, 17. mliječna preradevina, 18. grad u Sloveniji, 19. plemićki naslov, 20. usklik dozivanja, 21. žila kucavica, 22. kabao, čabar (množ.), 23. konj kasač, 25. telekomunik. uređaj, 26. stupsa, 27. jutro, osvit (lat.)

USPRAVNO: 1. zakletva, 2. usneni suglasnik, 3. gorovit kraj u Saud. Arabiji, 4. povišen ton "D", 5. kratica amer. novinske agencije, 6. brojka (lat.), 7. egipatski glumac Sharif, 8. šumska zvijer, 9. avio kartica Irske, 10. sotona, vrag, 11. kći Zeusa i božice Temide, 13. začinska biljka, 15. spominjanje, 18. pokrivala za glavu, 19. samostalno pjevanje, 21. stolna crkva, katedrala, 22. lovački pas, 24. kineska vrsta gonga, 25. auto-oznaka za Burundi.

Rješenje križaljke broj: 22

VODORAVNO: 1. VELIKA GOSPA, 11. SATIR, 12. POSTIRA, 14. PLIK, 15. POMOR, 16. KN, 17. IPE, 18. KILER, 19. SAK, 20. LO, 21. EUROS, 22. VINO, 23. AVENTIN, 25. LIMUN, 26. NOKAUT, 27. MARAMA.

USPRAVNO: 1. VALPOVO, 2. ETIK, 3. LIK, 4. IR, 5. APOLON, 6. GOMES, 7. OSOR, 8. STR, 9. PI, 10. ARKANUM, 11. SPILAN, 13. ANKONA, 15. PIRIT, 18. KUTU, 19. SIMA, 21. ENA, 22. VIR, 24. EK, 25. LA.

Hrvatski Glasnik
Informativno politički dvotjednik

● Glavni i odgovorni urednik: mr. Ljubomir Aždajić ● Urednik u redakciji: Zvonimir Sučić ● Osnivač i izdavač: HKD "Napredak" ● Redakcija: Ozrenskog odreda bb Tuzla, tel. 23 69 81, Fax 23 13 50 ● Tehničko uređenje i priprema: Hrvatski Glasnik ● Tisak: "GRAFIKA" Tuzla ● Žiro račun kod Kreditne banke DD Tuzla: dinarski: 807020-0/7521-55-00082-3, devizni: 72700-0/7521-07-00008-0 ● Cijena za inozemstvo 3 DEM